

Kulturministeriets arbejdsprogram for ophavsretten

Indholdsfortegnelse:

I Indledende og almene betragtninger

1. Indledning
2. Ophavsretten og dens afbalancering
3. Ophavsrettens betydning for informationssamfundet
4. Informationssamfundets betydning for ophavsretten
5. Kulturministeriets overordnede synspunkter
 - 5.1 En sundhedsattest til ophavsretten
 - 5.2 Øget respekt for ophavsretten
 - 5.3 Ophavsretten skal fungere bedre i praksis

II Konkrete initiativer

6. Beskyttelsens omfang
 - 6.1 Kopiering til privat brug af lånte og lejede eksemplarer
 - 6.2 Fremmed medhjælp til privatkopiering
 - 6.3 Syns- og læsehandicappede
 - 6.4 Arkiver og biblioteker
 - 6.5 Eksemplarspredning og parallelimport m.v.
 - 6.6 Museers gengivelse af kunstværker
 - 6.7 Efemere optagelser til radio og tv
 - 6.8 Udsendelsesbegrebet
 - 6.9 Viderespredning af radio- og tv-udsendelser i kabelanlæg
 - 6.10 Beskyttelse af udøvende kunstnere
 - 6.11 Beskyttelsestiden
7. Tekniske foranstaltninger

8. Kompensationsordning for kopiering til privat brug
9. Tilladelser og aftaler
 - 9.1 Arv og skifte
 - 9.2 Ophavsretslicensnævnets behandling af mindre sager
 - 9.3 Kollektiv forvaltning
 - 9.4 Aftalelicens
10. Sanktioner
 - 10.1 Strengere straffe
 - 10.2 Retshåndhævelsesdirektivet
11. Information om ophavsret
12. Ansættelses- og kontraktforhold
13. WIPO og EU
 - 13.1 Lovvalg
 - 13.2 Audiovisuelle fremførelser
 - 13.3 Beskyttelse af radio- og tv-foretagender
 - 13.4 Syns- og læsehandicappede
 - 13.5 Folklore
 - 13.6 EU-harmonisering
 - 13.7 Tilknytningskriterier for beskyttelse af pladeproducenter
 - 13.8 Ratifikation af WCT og WPPT
14. Skema med oversigt over initiativer

1. Indledning

Kulturministeriet sendte et diskussionspapir om sit arbejdsprogram for ophavsretten frem til 2008 til høring den 28. februar 2003 (vedlægges som bilag 1). Diskussionspapiret lagde op til en bred debat om de ophavsretlige perspektiver og målsætninger fem år frem. Kulturministeriet gav udtryk for et ønske om en proces præget af åbenhed og transparens.

Baggrunden for initiativet var, at vi i øjeblikket står ved en skillevej inden for ophavsretten, både nationalt og internationalt. Vi kan gøre status over de internationale konventioner, direktiver og nationale lovændringer og på dette grundlag fundere over fremtidige initiativer. I december 2002 gennemførte Danmark¹ EU-direktivet om ophavsret i informationssamfundet ("infosoc-direktivet"),² hvilket samtidig gjorde det muligt for Danmark at tiltræde WIPO³ Copyright Treaty (WCT) og WIPO Performances and Phonograms Treaty (WPPT). Der findes således et godt lovgivningsmæssigt udgangspunkt for de ophavsretlige udfordringer.

Ministeriet afholdt den 13. maj 2003 en konference, *Ophavsretten fem år frem*, hvor repræsentanter for dels bruger-, dels rettighedshavergrupper fik lejlighed til at debattere og fremlægge deres synspunkter. Ca. 190 personer deltog i konferencen.

Organisationer og institutioner m.v. fik samtidig mulighed for at afgive høringssvar vedrørende diskussionspapiret; dette benyttede 35 af dem sig af. Som bilag 2 vedlægges en høringsoversigt og som bilag 3 en liste over de afgivne høringssvar.

Dette dokument udgør resultatet af Kulturministeriets overvejelser om sit arbejdsprogram for ophavsretten. De synspunkter, der er afgivet på konferencen og i høringssvarene, er indgået i overvejelserne. Tidshorizonten er frem til 2008, men det er klart, at der i mellemtiden vil dukke nye opgaver op – arbejdsprogrammet er således et øjebliksbillede; det er ikke tanken løbende at revidere eller opdatere programmet.

¹ Lov nr. 1051 af 17. december 2002.

² Direktiv 2001/29 af 22. maj 2001.

Den primære målgruppe for dette arbejdsprogram er ophavsretsinteressenterne, dvs. navnlig de organisationer og institutioner m.v., der har deltaget i høringen og på konferencen.

De synspunkter, der gives udtryk for i dette dokument, er afstemt politisk og repræsenterer således kulturministerens og regeringspartiernes opfattelse.

2. Ophavsretten og dens afbalancering

Uden ophavsretten ville der ikke være særligt mange ophavsmænd eller virksomheder, der kunne leve af at producere og distribuere film, musik, litteratur, software osv. Vi ville gå glip af mange nyskabelser. Ophavsretten sikrer et rigt kulturudbud og rimelige vilkår for rettighedshaverne.

Ophavsretsreguleringen har samfundsmæssigt to sider.

Den ene side er hensynet til ophavsmænd og andre rettighedshavere. Det er i samfundets interesse at have et sæt regler, der sikrer rettighedshaverne vederlag for deres indsats, fordi dette er rimeligt og på afgørende vis giver de kreative kræfter tilskyndelse til ny produktion og ny udbredelse af værker. Dette bidrager til samfundets kulturelle udvikling og dermed til, at vi fortsat kan identificere os som et folk og en kulturnation.

Den anden side er, at der også er hensyn at tage til brugerne. Det er også i samfundets interesse, at eneretten ikke vanskeliggør eller umuliggør enhver disposition fra anden side over én gang skabte og udbredte værker. Derfor må man i ophavsretten søge at indkredse de tilfælde, hvor andre uden nævneværdig skade for rettighedshaverne på forskellig måde frit bør kunne tilegne sig eller nyttiggøre frugten af deres arbejde og, for så vidt dette ikke er tilfældet, anvise løsningsmuligheder med hensyn til den praktiske rettighedsklarering.

Lovgivningen om ophavsret skal således i lyset af den til enhver tid pågående tekniske udvikling søge at finde balancen mellem eneretten og undtagelserne fra denne.

³ WIPO (World Intellectual Property Organization) er FN's særlige organisation til varetagelse af ophavsret og anden

Ophavsretten er nævnt i art. 27, stk. 2, i FN's Menneskerettighedserklæring og i art. 17, stk. 2, i Nice-charteret fra 2000 om grundlæggende rettigheder.

Kulturministeriets opgave er at bidrage til at få ophavsretten til at fungere bedst muligt i praksis. Det sker med udgangspunkt i en nordisk retsenhed og inden for rammerne af EU-direktiver og internationale konventioner på området.

Kulturministeriet assisterer hjemmestyremyndighederne på Færøerne og i Grønland med at tilpasse den danske ophavsretslovgivning, der principielt er et rigsanliggende, til de færøske og grønlandske forhold. Det er for tiden under overvejelse, at Færøerne selv overtager ansvaret for ophavsretsområdet.

Den første ophavsretslovgivning i Danmark var en forordning fra 1741 (den første lovgivning på det europæiske kontinent og nr. to i verden efter den engelske *Statute of Queen Anne* fra 1709). Danmark tiltrådte Bernerkonventionen i 1903. Den nuværende lov om ophavsret er fra 1995. Den er siden blevet ændret en del gange: 1996, 1998, 2001, 2002 og 2003.⁴

Ophavsretten i en nøddeskal:

- Forfattere, sangskrivere, musikere, skuespillere osv. har en eneret til kopiering af deres materiale. På den måde kan de kræve et rimeligt honorar, hvis andre ønsker at kopiere.
- Dog må man frit tage kopier til privat eller personlig brug; man må ikke foretage digital kopiering af materiale, der er lånt eller lejet.
- Ud over kopiering omfatter ophavsretten også ret til at kontrollere udlejning og offentlig fremførelse, fx en koncert. Ophavsretten gælder også på internettet.
- Ændring af et værk er som udgangspunkt ikke tilladt uden ophavsmandens samtykke (*droit moral*).
- Ophavsretten beskytter ikke de ideer, der ligger bag værkerne.

immaterialret.

⁴ Den gældende lov om ophavsret er lovbekendtgørelse nr. 164 af 12. marts 2003 som ændret ved lov nr. 997 af 9. december 2003.

- Ophavsretten kan overdrages til andre. Derfor er rettighedshaveren ofte et plade- eller filmselskab eller andre virksomheder inden for underholdningsindustrien.
- Ophavsretten varer i ophavsmandens levetid plus 70 år. Musikere og pladeselskaber m.v. beskyttes dog kun i 50 år efter udgivelsen.
- Det er op til rettighedshaverne at håndhæve deres rettigheder; grove krænkelse er dog politiseret. Krænkelser af ophavsretten kan resultere i store erstatningskrav. Der kan også blive tale om bødestraf og i særdeles grove tilfælde fængsel. Ulovlig kopiering kan sidestilles med tyveri.

Ophavsretten er ikke et mål i sig selv, men et værktøj, der så vidt muligt skal virke til fordel for kunstnere og andre rettighedshavere samt brugere og samfundet i det hele taget.

Ophavsretsloven er en livsnerve i kulturpolitikken, måske kunstnernes grundlov, men den kan naturligvis ikke stå alene. Markedsmekanismerne sikrer ikke nødvendigvis et indtægtsgrundlag for unge, eksperimenterende, nyskabende osv. kunstnere. Her kommer den offentlige kulturstøtte – på grundlag af kvalitetsvurdering m.v. – ind som supplement til den ophavsretlige beskyttelse.

3. Ophavsrettens betydning for informationssamfundet

Den ophavsretlige beskyttelse af litteratur, musik, film, software, computerspil, billedkunst osv. er uundværlig i et moderne samfund. Ophavsretten får tilmed en stadig stigende betydning, da en stor del af indholdet i de digitale medier og tjenester består af værker og andre frembringelser, der nyder ophavsretlig beskyttelse.

Et højt ophavsretligt beskyttelsesniveau er her af stor betydning. Informationssamfundet står og falder med *indhold* til de digitale netværk og produkter. Indholdsproducenter kan kun forventes at levere kvalitetsindhold, hvis de sikres en effektiv beskyttelse og dermed udsigt til økonomisk fortjeneste. Et eksempel er 3G-mobiltelefoni, hvis succes afhænger af levering af indhold. Ophavsretten er et rammevilkår til fremme af kreativitet og innovation og bidrager til at sikre et mangfoldigt udbud af kulturelle udtryksformer.

Ophavsretsbeskyttelsen som sådan gør det imidlertid ikke alene. Det er samtidig vigtigt for indholdsleverandørerne, at de har tillid til at kunne *håndhæve* deres rettigheder.

Danmark er og skal være et foregangsland inden for it. Det kan ophavsretten bidrage til at sikre.

Overgangen fra industri- til informationssamfund har betydet en flytning af vægten fra produktion af fysiske varer til levering af information – information forstået som en bred vifte af fænomener som data, teknologisk knowhow, kunst og underholdning. ”Content is King,” lyder et moderne slagord.

Ophavsrettens stigende betydning hænger også sammen med, at kulturprodukter i stigende grad forefindes på ikke-fysiske medier. Vi bevæger os væk fra at eje et fysisk produkt over til at få en licens til at benytte produktet; dette afføder til stadighed nye ophavsretlige spørgsmål.

Der findes ingen danske statistikker over ophavsrettens samfundsøkonomiske betydning.⁵ Sådanne findes derimod i andre lande. Det finske ophavsretsinstitut har lavet flere undersøgelser.

En undersøgelse i 1988 viste, at værdien af ”kerne-ophavsretsindustrierne”⁶ udgjorde 2,92 pct. af Finlands bruttonationalprodukt; i 1997 var dette tal steget til 4,13 pct. (og 3,98 pct. af arbejdsstyrken var beskæftiget i disse kerne-ophavsretsindustrier).⁷ Det samme instituts undersøgelse af forholdene i Norge viste, at værdien af de centrale ophavsretsbaseerede brancher i 1999 udgjorde 2,68 pct. af BNP, og brancherne beskæftigede 4,25 pct. af den samlede arbejdsstyrke i Norge.⁸

Ifølge en undersøgelse fra Canada steg ophavsretsindustrien økonomiske betydning fra 3,5 pct. i 1980 til 7,4 pct. i 2000.⁹

⁵ I Kultur- og erhvervspolitisk redegørelse 2000 (”Danmarks kreative potentiale”) anføres det s. 36, at de kulturelle erhverv i 1998 omsatte for ca. 75 mia. kr. svarende til 4 pct. af de private erhvervs samlede omsætning.

⁶ Defineret her som: litteratur og presse, musik, teater og opera, film og video, fotografi, billedkunst, radio og tv, software og databaser, arkitektur, reklamer og industrielt design.

⁷ Kilde: ”Economic Importance of Copyright Industries in Finland”, Finnish Copyright Institute, Helsinki, 2000.

⁸ Kilde: ”Ophavsrettens økonomiske betydning i Norge”, Finlands Ophavsretsinstitut, 2002.

⁹ Kilde: Canadisk regeringsrapport fra 2002, ”Supporting Culture and Innovation: Report on the Provisions and Operation of the Copyright Act”.

Samtidig siger det noget om innovationens stadig større betydning, at ifølge den finske undersøgelse steg Finlands samlede BNP årligt med 4,05 pct. i perioden 1988-1997, mens værdien af kerneophavsretsindustrierne i samme periode steg med hele 8,30 pct. Denne tendens er utvivlsomt blevet forstærket siden 1997.¹⁰

Der er for nylig offentliggjort en rapport, bestilt af Europa-Kommissionen, om ophavsrettens betydning for samfundsøkonomien i EU.¹¹ Ifølge undersøgelsen udgjorde værdien af kerneophavsretsindustrierne i EU-landene i 2000 3,99 pct. af BNP og 2,02 pct. af arbejdsstyrken. Danmark lå på en fjerdeplads (efter Storbritannien, Sverige og Holland) m.h.t. ophavsrettens andel af BNP: 3,7 pct. og på en andenplads (efter Finland) m.h.t. ophavsrettens andel af arbejdsstyrken: 4,2 pct.; omsætningen i disse ophavsretsbaseerede brancher udgjorde ifølge undersøgelsen 17 mia. euro (ca. 127 mia. danske kr.).¹²

Samfundsvæksten er på denne baggrund i stadig højere grad afhængig af innovation og kreativitet. Det har eksempelvis Japan erkendt. Den japanske regering har i 2002 iværksat en plan med titlen *A Nation Built on Intellectual Property*, som populært sagt går ud på at skifte nationens fokus fra fiskeri- og bilproduktion til kreativitet og immaterielle goder; det er her, man vil satse på at forbedre konkurrenceevnen. Det hedder bl.a. i planen:

”It is necessary to seek a new model for growth in which an economy also suited to the creation of high-value added intangible assets replaces an economy oriented toward manufacturing and assembly. In the fields of manufacturing and assembly, harmonious teamwork is an important element, but in the fields of inventive and artistic creativity, the free thinking of individuals becomes the key. In order to open the way for a bright future for Japan, it is indispensable to carry out reform with a view to attaching importance to creativeness in all its aspects. This reform is a national undertaking with a view to the construction of a 21st century Japan.”¹³

¹⁰ I den canadiske rapport, nævnt i note 9, anføres det, at i perioden 1992-2000 steg værdien af den ophavsretlige sektor med 6,6 pct. årligt, mens det samlede bruttonationalprodukt kun steg med det halve: 3,3 pct. årligt.

¹¹ ”The Contribution of Copyright and Related Rights to the European Economy”, Turku Research and Development Centre (dateret 20. oktober 2003, men først offentliggjort i marts 2004).

¹² Undersøgelsen må tages med visse forbehold. Eksempelvis er der ikke inkluderet tal for store dele af musik-, teater og billedkunstområdet. Værdien af ophavsrettens bidrag til samfundsøkonomien er derfor formentlig større end de anførte tal.

¹³ Planen kan læses på http://www.kantei.go.jp/foreign/policy/titeki/kettei/020703taikou_e.html.

Immaterielret (dvs. ud over ophavsret også patentret, designret, varemærkeret og lignende) udgør et centralt element i en sådan satsning på innovation og kreativitet. Eneretsbeskyttelse er således en afgørende forudsætning for at stimulere ny kreativitet; det er ikke nok at kunne udvikle nye ideer og skabe nye kreative produkter – det handler mindst lige så meget om at kunne *udnytte* disse nye ideer på markedet.¹⁴

4. Informationssamfundets betydning for ophavsretten

Internettet giver en enestående mulighed for udbredelse af materiale til forbrugerne. Nye forretningsmodeller dukker op. Eksempelvis er musiksælget ved at flytte sig fra fysiske medier (cd'er) til onlinelevering; de seneste år er der kommet nye onlinemusiktjenester til, ikke alene kommercielle tjenester, men eksempelvis også Phonofile, der ejes af rettighedshaverne selv, og som i april 2004 har lanceret et af Kulturministeriet støttet projekt i samarbejde med biblioteksvæsenet om online-distribution af musikfiler fra bibliotekerne; Phonofile er i færd med sammen med Statsbiblioteket at samle den danske musikkultur i en digital database. Disse initiativer handler bl.a. om at etablere lovlige alternativer til de ulovlige tjenester.¹⁵

Samtidig giver informationssamfundet mulighed for, at de enkelte kunstnere selv kan administrere deres rettigheder med teknologiens hjælp, idet mellemændene i mange tilfælde kan springes over. Dette kaldes af og til digital rights management (DRM). Eksempelvis kan en musikgruppe via egen hjemmeside selv sælge musiknumre direkte til forbrugere og er således ikke afhængig af et pladeselskab. Fx åbnedes i april 2004 en internetmusiktjeneste på www.musik.dk. Set fra musikernes perspektiv kan der være god økonomi i en sådan DRM-model som alternativ til den traditionelle model, hvor de kun modtager en mindre del (eksempelvis 10 pct.) af indtægterne.

Der er håb om, at DRM-systemer kan gøre det lettere at licensere materiale på internettet – til gavn for såvel rettighedshavere som brugere. Den lette adgang for brugerne til at skaffe sig adgang til

¹⁴ Se Mikkel B. Rasmussen: "Det skal Danmark leve af" i Mandag Morgen den 26.1.2004. Om innovation og it som faktorer for samfundsvæksten se regeringens publikation "Vækst med vilje" (2002), s. 33 ff.

¹⁵ Inden for rammerne af Infokiosken (se afsn. 11) gives der information om lovlige og ulovlige internet tjenester.

materialet via nettet følges på den måde op af en lige så let adgang til at komme i kontakt med rettighedshaverne til materialet og få en licens.

Informationssamfundet bringer således gode nyheder med sig. Men desværre også dårlige.

Den digitale kopieringsteknologi og de digitale distributionsmetoder (navnlig internettet) har medført en kopiering af hidtil uset omfang – lovlige såvel som ulovlige. Fildelingstjenesterne (for nogle år siden Napster, i dag især KaZaA) gør hver tilsluttet computer til en bod, hvorfra andre kan hente musikfiler. Hvor kopiering i tiden før internettet forudsatte personligt kendskab til en person, der havde købt originalen eller havde skaffet en god kopi, kan man nu med nogle få klik skaffe sig adgang til en kopiérbar kopi af alverdens materiale.

Piratkopiering er informationssamfundets skyggeside, og bekæmpelsen af den omfattende kopiering udgør en kolossal udfordring for ophavsretten.

Skrækscenariet er Østasien, hvor det er svært at opdrive andet end piratkopierede cd'er og dvd'er – der findes næsten ingen originaler og dermed næsten ingen betaling til dem, der har skabt og produceret materialet. Hvert år går rettighedshaverne på verdensplan glip af betragtelige summer på grund af piratkopiering – pengene går i piraternes lommer og vender dermed ikke tilbage til de kreatives rækker, hvor de kunne være blevet anvendt til nye kunstneriske projekter.

Nogle gange kan det forekomme håbløst at tage kampen op. Men det er det ikke. Den teknologi, der giver så gode muligheder for at bryde loven, giver også effektive muligheder for at opspore lovbrudene.

Rettighedshaverne sætter efterhånden ikke deres lid alene til den ophavsretlige beskyttelse, men sørger også for at beskytte deres produkter ved hjælp af teknologiske midler. Kopispærringer er derfor udbredt ved udgivelse af cd'er, dvd'er og software, ligesom kommercielt materiale på internettet beskyttes bag kryptering og kodeord.

Således går ophavsretsbeskyttelsen i dag hånd i hånd med tekniske foranstaltninger til sikring mod kopiering. De tekniske foranstaltninger og den juridiske beskyttelse af disse foranstaltninger er ved

at blive af lige så stor betydning som selve den ophavsretlige beskyttelse. Forholdet mellem den juridiske beskyttelse af tekniske foranstaltninger og brugernes adgang til fri kopiering i henhold til ophavsretsloven, herunder navnlig adgangen til kopiering til privat eller personlig brug, er et af tidens centrale ophavsretsspørgsmål.

Ét aspekt af informationssamfundets udvikling er globaliseringen eller internationaliseringen. Internettet kender ikke til landegrænser. En dansk forbruger kan lige så nemt skaffe materiale fra udenlandske hjemmesider som danske, og det kan bero på tilfældigheder, om en computerserver er placeret i det ene eller andet land. Globaliseringen gør det endnu mere nødvendigt end tidligere med internationalt samarbejde, bl.a. for at sikre et ordentligt beskyttelsesniveau på hele kloden.

Et andet aspekt handler om kunstneres mere ideelle interesser. Den digitale teknologi gør det nemt at ændre i fotografier, musik, litteratur osv., så værkerne får et forvansket indhold. Droit moralbeskyttelsen er derfor et vigtigt redskab, for at kunstnerne kan sikres autencitet og kunstnerisk integritet i den digitale verden.

En yderligere tendens i informationssamfundet er, hvad man samlet kunne kalde open sourcebevægelsen. Denne bevægelse repræsenterer et ønske om, at ophavsretten til et værk ikke skal tilhøre den enkelte ophavsmand alene, men fællesskabet. Dette er især kendt inden for software (bl.a. i form af styresystemet Linux), men eksisterer også mere alment. Eksempelvis blev Creative Commons etableret i USA i 2001 med det formål at gøre det muligt for ophavsmænd frit at skabe nye værker på grundlag af en videreudvikling af andre værker.¹⁶ Creative Commons har udviklet en licens, som bl.a. går ud på, at licenstagere frit kan videreudvikle andres værker, der indgår i Creative Commons, forudsat at det nye værk distribueres gratis og med behørig kreditering og kildeangivelse.

Nogle opfatter open source, Creative Commons osv. som en modsætning eller et alternativ til ophavsretten. Det er imidlertid ikke tilfældet. Disse fænomener kan uden problemer fungere og indpasses i det ophavsretlige system. Ophavsretten er jo blot et *tilbud* til ophavsmanden, en mulig hjælp til selvhjælp – hvis man ønsker det, er det helt i overensstemmelse med ophavsretssystemet at give helt eller delvis afkald på sine rettigheder, således at brugerne i større grad må kopiere værker-

¹⁶ Dette kaldes lejlighedsvis også ”copyleft” (naturligvis som modsætning til copyright).

ne, end hvad der følger af loven. Som bekendt er det heller ikke ualmindeligt, at man lægger sit materiale ud på internettet til mere eller mindre fri afbenyttelse ud fra et lønligt håb om at blive lagt mærke til i mediestrømmen. Det er et frit valg, om ophavsmanden ønsker at gøre brug af sine lovfæstede ophavsrettigheder.

5. Kulturministeriets overordnede synspunkter

5.1. En sundhedsattest til ophavsretten

Det ophavsretlige system lider ikke af nogen livstruende sygdom. Systemet har forskellige småskavanker og dårligheder, men disse kan efter Kulturministeriets opfattelse klares ambulantly.

Årsagen til den gode helbredstilstand er, at ophavsretten favner så bredt. Enerettighederne er i loven beskrevet i tilpas brede termer, således at nye fænomener kan indpasses uden større problemer.¹⁷

Samtidig levner ophavsretsloven plads til indgåelse af rettighedsaftaler i overensstemmelse med parternes ønsker og i takt med samfundsudviklingen.

Endvidere giver lovens kapitel 2 om indskrænkninger et værktøj til at regulere enerettens omfang på konkrete områder – eksempelvis således at eneretten begrænses, når det gælder privatsfæren samt almennyttige kulturinstitutioners brug af værker, mens der ingen begrænsninger gælder ved kommerciel udnyttelse af værkerne.

En anden årsag til sundhedsattesten er, at ophavsretten alene beskytter de enkelte værkers udformning, ikke ideerne bag dem. Forfatteren og forlaget har rettigheder til den roman, som de har henholdsvis skrevet og udgivet, og andre må derfor ikke uden deres samtykke distribuere dette værk. De har derimod ingen rettigheder til de bagvedliggende ideer, principper, metoder osv.; andre kan lade sig inspirere af værket, og de kunstneriske og erhvervsmæssige ideer og principper kan frit tilegnes af andre. Rettighedsmonopolet udgør derfor ikke en begrænsning for den kunstneriske og

¹⁷ Den ophavsretlige eneret i loven er siden 1961 beskrevet som ”eneret til at råde over værket ved at fremstille eksemplarer af det og ved at gøre det tilgængeligt for almenheden” (§ 2, stk. 1). Dette har ikke været genstand for ændringer; i 2002 blev det præciseret, at tilrådighedsstillelse af værker på internettet omfattes af eneretten, men det indgik i forvejen i det vide begreb ”tilgængeliggørelse for almenheden”.

erhvervsøkonomiske udvikling. Andre kan bare skabe nye værker, som altså gerne må indeholde ideer og inspiration fra eksisterende værker. Inspiration er tilladt, pirateri er ikke.

5.2. Øget respekt for ophavsretten

Selve ophavsretssystemet fejler således ikke noget alvorligt. Problemet er snarere, at der i samfundet ikke er den fornødne respekt for ophavsretten; det er den florerende ulovlige kopiering et tydeligt tegn på. Tidens store udfordring lyder derfor: Hvordan sikrer vi øget respekt for ophavsretten?

Fem bud på dette kunne lyde sådan:

- 1) Lovgivningen skal være klar og forståelig.
- 2) Sanktioner for lovovertrædelser skal være afskrækkende.
- 3) Selve den juridiske beskyttelse følges op af tekniske foranstaltninger.
- 4) Der skal være lovlige alternativer til den ulovlige kopiering.
- 5) Information og uddannelse.

Alle fem punkter indgår i dette arbejdsprogram.

Det er blevet anført, at ophavsretsloven er kompliceret og vanskelig at tilegne sig for almindelige mennesker. Det er Kulturministeriet enig i. Ophavsretsloven ligner på dette punkt mange andre love, fx på det skatteretlige og tekniske område. Ophavsretten er et komplekst område, som det er svært at beskrive enkelt i lovform. Derfor mener ministeriet heller ikke, at der vil være ræson i – som foreslået af AC/UBVA i sit høringssvar – at foretage en sproglig og systematisk gennemskrivning af loven med henblik på at lette dens tilgængelighed. En sådan gennemskrivning rummer en række risici, herunder at lovteksten bliver for lang og løst formuleret. Borgerne har ikke nødvendigvis brug for at læse selve lovteksterne, hvis der findes andet, mere tilgængeligt informationsmateriale. Hensynet til den nordiske retsenhed taler også imod en sådan gennemskrivning.

Det mest hensigtsmæssige er derfor at satse på bedre informationsmateriale om loven, således at de vanskelige lovtekster så vidt muligt udlægges på en måde, som gør lovgivningen forståelig for al-

mindelige mennesker. På den måde slår man to fluer med ét smæk: Hensynet til en juridisk stringent lovgivning opretholdes, samtidig med at der sker en formidling til borgerne. Bl.a. af denne grund har Kulturministeriet oprettet Infokiosken.¹⁸ Det giver dog sig selv, at informationsindsatsen lettes, hvis de underliggende lovregler er klare og forståelige; Infokiosken overflødiggør derfor ikke en ambition om fra Kulturministeriets side til stadighed at tilstræbe klare og forståelige paragraffer i ophavsretsloven.

Reglerne skal følge med tiden. Ophavsretten har altid været, og skal fortsat være, en afspejling af det til enhver tid værende tekniske stade.

Når problemet i dag er den galoperende kopiering, der finder sted i folks private hjem, nytter det eksempelvis ikke at holde fast i en gammel tese om, at ophavsretten standser ved tærsklen til privatsfæren. I gamle dage gik piratkopiering ud på, at én pirat distribuerede materiale til 10.000 aftagere. I dag går piratkopiering ofte ud på, at 10.000 aftagere modtager materiale fra én kilde. Dette skift stiller nye krav til indretningen af lovgivningen.

I øvrigt er ophavsretten langt fra den eneste lovgivning, der regulerer folks adfærd i privatsfæren. At det er svært for rettighedshaverne at håndhæve disse rettigheder, bl.a. på grund af internettets grænseoverskridende karakter, er ikke ensbetydende med, at man skal kaste håndklædet i ringen på forhånd. Selv om noget er muligt, er det ikke dermed nødvendigvis lovligt – og skal heller ikke være det; det er ingen borgerret at få fuldstændig fri adgang til bestemte værker, hverken i den analoge eller digitale verden.

I den forbindelse optræder begrebet teknologineutralitet ofte. ”Ophavsretsloven skal være teknologineutral,” hedder det. Det er klart, at man ikke skal lovgive positivt for bestemte tekniske systemer (fx skal åbne standarder ligestilles), men eksempelvis er der i ophavsretlig henseende forskel på digitale og analoge udnyttelser, hvorfor de skal behandles forskelligt. At behandle noget forskelligt lige, er ikke ligebehandling.

¹⁸ Om Infokiosken, se nærmere afsn. 11.

Signalværdien af lovgivningen er vigtig. Når Folketinget via lovgivning signalerer, hvad det opfatter som rigtigt og forkert, vil det naturligvis have indflydelse på den danske befolkning. Langt de fleste er lovlydige borgere, der gerne vil efterleve de regler, der gælder i samfundet.

I øvrigt er der en risiko for opdagelse, når man fx downloader ulovlig musik fra internettet. Man efterlader sig spor, når man surfer på internettet, og kan således ikke optræde helt anonymt. Risikoen for opdagelse har formentlig en større afskrækkende effekt, når det gælder ulovlig kopiering, end selve truslen om straf og erstatning.¹⁹

5.3. Ophavsretten skal fungere bedre i praksis

Som det fremgår af afsn. 2, er det Kulturministeriets målsætning at bidrage til, at ophavsretten kommer til at fungere bedst muligt i praksis. Det skal være lettere at indgå aftaler om brug af kulturelle goder – brugerne skal have lettere adgang til værkerne, uden at hensynet til en rimelig honorering af rettighedshaverne tilsidesættes. Det er målet, at der i samfundet bliver en større accept af og tilfredshed med ophavsretssystemet, end der er i dag.

Mange af de konkrete initiativer, der beskrives i afsn. 6-13, er udslag af denne målsætning.

Det er ministeriets grundholdning, at aftaler mellem de involverede parter normalt er den bedste metode til at sikre, at ophavsretten fungerer bedst muligt i praksis.²⁰ En aftale indebærer, at såvel rettighedshaverne som brugerne opnår det ønskede resultat, nemlig henholdsvis et vederlag og en tilladelse. Selvregulering i form af aftaler er derfor i de fleste tilfælde at foretrække frem for lovgivningsmæssige indskrænkninger i den ophavsretlige beskyttelse.

Aftaleløsninger er allerede fremmet herhjemme gennem dels aftalelicensordninger, dels etablering af tvisteløsningsmekanismer som mægling og tariffastsættelse gennem Ophavsretslicensnævnet på

¹⁹ I USA diskuteres anvendelsen og lovligheden af "spoofing", som bl.a. kan bestå i at lægge falske musik- og filmfiler ud for at genere brugere af fildelingstjenester og at skaffe sig adgang til fildeleres computere og bringe informationer eller advarsler eller sågar slette ulovlige filer (hvilket i dag er ulovlig hacking). Se Shane Ham og Robert D. Atkinson: *Confronting Digital Piracy. Intellectual Property Protection in the Internet Era* (Progressive Policy Institute, oktober 2003), s. 12 f. og 15; rapporten kan findes på: http://www.ppionline.org/documents/Digital_Copyright_1003.pdf.

²⁰ Et tilsvarende synspunkt om aftalers betydning er tilkendegivet i "En kulturpolitisk redegørelse", betænkning nr. 517/1969, s. 72 (afgivet under den daværende VKR-regering).

en række områder. Også standardlicenskontrakter er ofte hensigtsmæssige. Desuden skal det være nemmere for brugerne at få tilladelse til digital brug af værker gennem udbredelsen af de i afsn. 5.1 nævnte DRM-systemer.

Det er ikke Kulturministeriets opgave at få parterne på et område til at indgå en aftale. Der gælder et ophavsretlig armslængdeprincip. Ikke desto mindre finder ministeriet det naturligt på visse områder at træde hjælpende til, hvis parterne er indforstået med det, og bidrage til at få aftalemæssige løsninger i stand.

Mægling og mediation forekommer at være nyttige værktøjer, når de forskellige parter på ophavsretsområder ikke kan enes om nye aftaler. Ingen er i længden tjent med konflikter. Kulturministeriet har på et møde i marts 2004 opfordret Kommissionen til at arbejde videre med mægling på ophavsretsområdet.²¹

Et eksempel er den ofte vanskelige grænsedragning mellem offentlige og ikke-offentlige fremførelser. Der har de senere år bl.a. været tvister om skoleklasser, førerhuse i lastbiler, aerobiccentre, gymnastikforeninger osv. Det er klart, at sådanne tvister af og til må gå domstolsvejen og blive afgjort principielt og forskriftsmæssigt, men ofte kunne grænsedragningen lige så vel afklares ved forhandlinger. Det er rimeligt, at fx børnehaver ved, om de skal betale for at spille musik og vise film, men det er ikke nødvendigvis rimeligt, at afgørelsen af dette skal ske via en langvarig retssag. Parterne bør oftere, end det er tilfældet i dag, sætte sig sammen og blive enige om en praktisk, klar og rimelig grænsedragning mellem betalingsområdet og det betalingsfrie område, således at slutbrugerne ved, hvad de har at holde sig til.

Kulturministeriet skal således opfordre rettighedshavernes og brugernes organisationer til at finde sammen i et dialogforum og ad aftalevejen skabe klarhed over, hvornår der skal betales vederlag for en brug – og selvfølgelig hvad der skal betales.

I særlige tilfælde kan Kulturministeriet give parterne en hjælpende hånd til at fremme dialogen. Eksempelvis har ministeriet i februar 2004 organiseret et dialogmøde med de regionale og honorarstøttede spillesteder og KODA, der var gerådet i konflikt om beregningen af spillestedernes KODA-

²¹ Jf. infosoc-direktivets betragtning nr. 46.

vederlag efter en kendelse fra Ophavsretslicensnævnet. Formålet med dialogmødet var at bidrage til at finde en afbalanceret forståelse mellem parterne. KODA og spillestederne har i april indgået en samarbejdsaftale, og inden sommerferien indkalder Kulturministeriet til et nyt møde, bl.a. for at få en afrapportering fra forhandlingerne.

Hvis brugeren skal træffe aftale med rettighedshaveren, er det selvsagt nødvendigt, at denne kan identificeres. Det er ikke Kulturministeriets opfattelse, at der findes et voldsomt identifikationsproblem herhjemme. Samtidig er ministeriet opmærksom på, at rettighedshavernes organisationer har etableret forskellige informationstjenester til at vejlede brugere hen til rette vedkommende.

I visse tilfælde lykkes det alligevel ikke at identificere en rettighedshaver. Der kan fx være tale om et forlag, der skal have tilladelse til at bruge et fotografi, eller en multimedieproducent, der skal have tilladelse til at bruge et filmklip. Kulturministeriet har overvejet, om der for disse tilfælde skulle etableres en mekanisme, der via fx Ophavsretslicensnævnet sikrede en lovmæssig rettighedsklarering. Da problemet imidlertid næppe er særlig stort i praksis, finder ministeriet, at det ikke er påkrævet at etablere en sådan mekanisme. Den praktiske løsning er normalt, at fx et forlag i bogens kolofon anfører, at man har søgt at opnå kontakt til alle rettighedshavere til materialet i bogen, men at det i enkelte tilfælde ikke har været muligt at opspore rettighedshaveren; videre kan det anføres, at eventuelle rettighedshavere kan kontakte forlaget, som vil honorere retmæssige krav i overensstemmelse med ophavsretslovens bestemmelser. I sådanne tilfælde vil der principielt foreligge en ophavsretskrænkelser, men i tilfælde af en retssag vil domstolene formentlig ved afgørelse af spørgsmålet om en evt. sanktion tage forlagets seriøse bestræbelser på at skaffe en tilladelse i betragtning. Normalt løses disse praktiske problemer derfor i mindelighed.

6. Beskyttelsens omfang

6.1. Kopiering til privat brug af lånte og lejede eksemplarer

Ved lov nr. 997 af 9. december 2003 ændredes ophavsretslovens regler om digital kopiering til personlig brug, således at det ikke længere er tilladt at foretage digital kopiering af eksemplarer af værker, der er lånt eller lejet.

Forud for lovændringen havde rettighedshaverorganisationerne på musikområdet henledt Kulturministeriets opmærksomhed på, at en omfattende kopiering af navnlig musik-cd'er, som blev lånt på biblioteket eller af venner og bekendte, fandt sted, hvilket var en medvirkende årsag til nedgangen i salget af musik-cd'er.

Kulturministeriet iværksatte på den baggrund en undersøgelse, der skulle belyse kopiering af musik udlånt fra landets biblioteker. Undersøgelsen mandede ud i en rapport, hvoraf det fremgik, at kopiering af lånte musik-cd'er fandt sted i et vist omfang.

På konferencen *Ophavsretten fem år frem* den 13. maj 2003 nedsattes en arbejdsgruppe, der fik til opgave at se på problemet med kopiering på grundlag af lånte og lejede eksemplarer.

Arbejdsgruppen bestod af repræsentanter fra pladeproducenterne (IFPI Danmark), KODA, Dansk Musiker Forbund, Dansk Artist Forbund, Forbrugerrådet, Digital Forbruger Danmark, Biblioteksraplyen og Biblioteksstyrelsen.

Arbejdsgruppen afholdt to møder. Under drøftelserne tilkendegav såvel rettighedshavere som Forbrugerrådet, at man var stemt for et forslag om at indføre forbud mod digital kopiering på grundlag af lånte og lejede eksemplarer. Digital Forbruger Danmark var som udgangspunkt også positivt indstillet over for forslaget, men fandt dog, at en sådan regel måtte kædes sammen med en nedsættelse af blankbåndsvederlaget og en ændring af bestemmelserne om kopispærringer. Bibliotekssektoren udtrykte i arbejdsgruppen modstand mod, at forbuddet også kom til at omfatte digital kopiering af litterære værker.

Som yderligere argument for en ændring af reglerne om digital kopiering tilkendegav rettighedshavere og Digital Forbruger Danmark, at det forekom uforståeligt for den private bruger, at man godt måtte tage en kopi af et lånt originaleksemplar, mens det var ulovligt at lave en kopi på grundlag af en lånt kopi.

Kulturministeren fremsatte på baggrund heraf den 8. oktober 2003 lovforslag nr. L 17 om ændring af ophavsretsloven, som bl.a. indeholdt et forslag om, at adgangen til at fremstille digitale eksem-

plarer af alle typer af værker begrænses til ikke at gælde for kopiering, der finder sted på grundlag af lånte eller lejede eksemplarer. Forslaget blev vedtaget af Folketinget den 4. december 2003.

Den nye bestemmelse indebærer, at det ikke er lovligt at fremstille digitale kopier af værker, der lånes eller lejes fx på biblioteker og i videobutikker eller af venner og bekendte. Beskyttelsen omfatter ikke alene musik- og filmværker, men også litterære værker, der er lige så sårbare over for kopiering; det gælder fx cd-rom'er og andre elektroniske bøger, der lånes på biblioteket.

Bestemmelsen ændrer ikke ved adgangen til analog kopiering, fx kopiering på kassette- og videobånd.

Ud over den ovenfor beskrevne lovændring har kulturministeren som håndsrækning til den trængte pladebranche foreslået at indføre en karenstid på nye musik-cd'er på bibliotekerne, således at disse først kan udlånes fra bibliotekerne nogen tid efter udgivelse. Der er endnu ikke taget endelig stilling til den nærmere udformning en sådan karensordning.

Ovenstående initiativer indgik i kulturministerens musikhandlingsplan 2004-2007, "Liv i musikken", som blev præsenteret af ministeren den 8. august 2003. De øvrige ophavsretselementer handlede om strengere straf for ophavsretskrænkelser²² og oprettelse af Infokiosken.²³ Endelig indeholdt planen økonomisk støtte til Phonofile,²⁴ hvor rettighedshaverne på eneretsbasis indgår aftaler med bibliotekerne om onlinedistribution af musikfiler, hvilket ad åre kan afløse udlån af fysiske eksemplarer; Phonofile går i luften inden for meget kort tid.

6.2. Fremmed medhjælp til privatkopiering

Den danske Forlæggerforening og Dansk Forfatterforening anførte på konferencen den 13. maj 2003 og i deres høringssvar, at der er sket en stigning i brugen af fremmed medhjælp ved kopiering af litterære værker til privat brug; kopieringsteknikken er blevet forfinet, og kopiernes kvalitet er dermed næsten på højde med originalernes. Typisk er der tale om, at studerende bestiller kopier af

²² Se afsn. 10.

²³ Se afsn. 11.

lærebøger hos kopiforretninger. Foreningerne oplyste, at der i visse af disse tilfælde sker et misbrug, således at der reelt er tale om systematisk, erhvervsmæssig kopiering fra kopiforretningernes side, hvilket indebærer unfair konkurrence og en alvorlig trussel mod produktionen af danske lærebøger.

Dengang var der tale om lovlig fremmed medhjælp, hvis en kopiforretning kopierede på brugerens bestilling. Der var derimod tale om ulovlig kopiering, hvis kopiforretningen havde fremkaldt bestillingen eller udført kopieringen, *inden* brugeren henvendte sig for at få en kopi. Denne grænse mellem det lovlige og det ulovlige gjorde det svært for rettighedshaverne i konkrete sager at bevise ulovligheder. Dermed kunne denne form for misbrug kun vanskeligt stoppes.

Kulturministeren fandt, at der burde skabes et klart retsgrundlag på dette område. Ministeren mener ikke, at man med hjemmel i en undtagelsesregel skal kunne iværksætte en uautoriseret produktion af kopibøger, der konkurrerer med rettighedshavernes produkter.

Ministerens synspunkter blev præsenteret på et høringsmøde den 16. september 2003. Deltagerne var Biblioteksraplyen, Biblioteksstyrelsen, Kulturministeriets Rektorer (KUR), Undervisningsministeriet, Rektorkollegiet, AC/UBVA, Den danske Forlæggerforening, Brancheforeningen for Undervisningsmidler, Danske Skønlitterære Forfattere og Dansk Forfatterforening.

På ovenstående baggrund fremlagde kulturministeren i lovforslag nr. L 17 den 8. oktober 2003 et forslag om forbud mod benyttelse af fremmed medhjælp, der medvirker i erhvervsøjemed, ved kopiering af litterære værker til privat brug. Tilsvarende blev der foreslået et forbud mod benyttelse af teknisk udstyr, der er stillet til rådighed for almenheden på offentligt tilgængelige steder i erhvervsøjemed. Effekten af sådanne forbud er, at der ikke lovligt kan ske kopiering til privat brug i kopiforretninger og lignende. Forbuddene rammer derimod ikke den hjælp til privatkopiering, som ydes på bibliotekerne.

Folketinget bakkede op om forslaget, der blev vedtaget med ikrafttræden den 12. december 2003.

²⁴ Se afsn. 4.

6.3. Syns- og læsehandicappede

Danmarks Blindebibliotek, Den danske Forlæggerforening og Dansk Forfatterforening har henledt Kulturministeriets opmærksomhed på, at ophavsretslovens § 17 om eksemplar fremstilling til syns- og læsehandicappede ikke er tidssvarende.

Et af problemerne med den nuværende ordlyd af bestemmelsen er, at den indeholder hjemmel til fremstilling af rene lydbøger mod vederlæggelse til forfatterne; eksemplar fremstilling af multimedieprodukter – dvs. produkter, der ud over en lydbog også består af fx tekster og billeder – falder derimod uden for vederlagsbestemmelsen og i stedet ind under en regel, hvorefter multimedieprodukter kan fremstilles frit uden vederlag til forfatterne.

Derudover indeholder bestemmelsen i dag alene hjemmel til *udlån* af lydbøger, hvilket forudsætter fysisk distribution og tilbagelevering af lydbøgerne. Dette er ikke i tråd med den nuværende teknologi, hvor man har mulighed for at stille lydbøger til rådighed online, hvorfor der fra Danmarks Blindebiblioteks side har været udtrykt ønske om, at bestemmelsen udvides til også at gælde online-tilrådighedsstillelse.

Endelig har Den danske Forlæggerforening tilkendegivet, at der er behov for øget sikkerhed i forbindelse med, at der sker spredning af eksemplarer med hjemmel i ophavsretslovens § 17 med henblik på at undgå misbrug af bestemmelsen.

Kulturministeriet har på baggrund heraf taget initiativ til at indlede en møderække med deltagelse af brugerrepræsentanter og rettighedshavere med henblik på at drøfte, om der er behov for en ændring af ophavsretslovens § 17, og hvorledes en sådan ændring i så fald bør udformes. I møderækken har deltaget repræsentanter for Danmarks Blindebibliotek, Den danske Forlæggerforening, Dansk Forfatterforening, Danske skønlitterære Forfattere, Dansk Blindesamfund, Dysleksiforeningen og Det Centrale Handicapråd.

På baggrund af de synspunkter, der er blevet fremført på møderne, foreslår Kulturministeriet følgende revision af bestemmelsen:

- Adgangen til distribution af lydbøger i ophavsretslovens § 17, stk. 4, udvides til også at omfatte onlinedistribution og andre former for gengivelse og spredning, dvs. ikke længere blot udlån af fysiske eksemplarer.
- Vederlagsforpligtelsen udvides, således at forfatterne ikke kun har krav på vederlag for fremstilling af traditionelle lydbøger, men også vederlægges for lydoptagelser af litterære værker, der indgår i multimedieprodukter, og som i dag kan anvendes vederlagsfrit.
- En udtrykkelig forudsætning for disse to lovændringer er, at der tages et rimeligt hensyn til forlagernes udgivelser af lydbøger til det kommercielle marked, og at man ved brug af kryptering, vandmærkning eller lignende så vidt muligt sikrer, at distribution af lydbøger m.v. alene finder sted til de rette brugere med henblik på at undgå misbrug. Parterne indgår en samarbejdsaftale med en adfærdskodeks, hvor navnlig disse spørgsmål behandles.

På et møde den 21. april 2004 har parterne givet deres principielle tilslutning til denne løsning – naturligvis med det forbehold, at indholdet af samarbejdsaftalen endnu ikke ligger klar. Alle parter går imidlertid ind til forhandlingerne om en samarbejdsaftale i en positiv og konstruktiv ånd. Parterne tilstræber at færdiggøre en samarbejdsaftale i det tidlige efterår 2004. Efter parternes ønske deltager Kulturministeriet som observatør i forhandlingerne.

Et forslag til ændring af ophavsretsloven på dette grundlag vil indgå i det lovforslag, som forventes fremsat i Folketinget i november 2004.

6.4. Arkiver og biblioteker

I løbet af efteråret 2004 forventes det, at kulturministeren fremsætter lovforslag om en ændret pligt-aflæveringslov. Lovforslaget bygger på et udredningsarbejde, som i 2003 mundede ud i rapporten ”Udredning om Bevaring af Kulturarven”. Som følge af de ændrede pligtaflæveringsregler er det nødvendigt at foretage ændringer af ophavsretsloven, da der er et naturligt samspil mellem de to regelsæt.

Den forestående ændring af pligtafleveringsloven er en passende anledning til at tage ophavsretslovens bestemmelser om bibliotekers og arkivers ophavsretlige stilling op til fornyet overvejelse.

I dag er den kopiering m.v., som arkiver, biblioteker og museer frit kan foretage, i hovedsagen reguleret i den såkaldte ABM-bekendtgørelse, der er udstedt med hjemmel i ophavsretslovens § 16, stk. 1. Almindelige brugervenlighedshensyn tilsiger, at man direkte i loven kan læse, hvilke regler der gælder for institutionernes udnyttelse af beskyttet materiale. Hertil kommer, at samspillet mellem bekendtgørelsen og lovens øvrige bestemmelser om kopiering og tilgængeliggørelse af beskyttet materiale for almenheden ikke forekommer ganske klar. Af disse grunde finder Kulturministeriet, at de bestemmelser, der vedrører arkivers, bibliotekers og museers kopiering m.v., med fordel kan samles i loven.

Først og fremmest bør der i ophavsretsloven etableres en klar og tydelig hjemmel til kopiering og opbevaring i overensstemmelse med reglerne i pligtafleveringsloven. Bestemmelsen vil også omfatte radio- og tv-udsendelser, som i dag er genstand for en specifik regulering (§ 33).

De hensyn, der er kommet til udtryk i ABM-bekendtgørelsen, agtes videreført; dvs. at institutionerne fortsat vil have mulighed for at fremstille kopier af beskyttet materiale i sikkerheds- og beskyttelsesøjemed samt med henblik på komplettering af defekte værker og forøgelse af samlingerne af udgivne værker, som ikke kan erhverves i almindelig handel.

ABM-institutionerne vil endvidere som hidtil kunne fremstille eksemplarer til forskningsformål. Som noget nyt vil sådanne kopier frit kunne stilles til rådighed til forskningsbrug, hvad enten det sker ved udlån eller ved onlineadgang. Det betyder, at eksemplarer i digital form frit vil kunne udlånes og/eller sendes pr. e-mail til forskere. Det er dog en betingelse, at tilgængeliggørelsen online alene sker via sikre netværksforbindelser til de enkelte forskere. For at undgå misbrug må det desuden præciseres, at det materiale, som en forsker modtager fra eksempelvis et bibliotek, ikke må videresendes pr. e-mail til andre personer, herunder andre forskere. Denne onlineadgang vil typisk kunne understøttes af tekniske foranstaltninger i form af kopispæringer, der kan forhindre uautoriseret udnyttelse.

Når det gælder tilgængeliggørelse for andre end forskere, foreslås det at udvide bestemmelsen i ophavsretslovens § 21, stk. 3, til ikke alene at omfatte biblioteker, men også arkiver og museer. Herved vil materiale som udgangspunkt kunne stilles til rådighed for enkeltpersoner med henblik på brug på stedet i disse kulturformidlende institutioner.

Når det gælder overføring i digital form af artikler, uddrag af bøger m.v. fra et bibliotek til en privatperson, der ikke kan dokumentere en forskningsmæssig interesse, reguleres spørgsmålet af aftalelicensen i lovens § 16, stk. 2. Efter bestemmelsen kan offentlige biblioteker på bestilling fra et andet bibliotek eller en privatperson sende artikler m.v. pr. e-mail, såfremt der er indgået en aftale med Copy-Dan Tekst & Node. Der har fra bibliotekernes side været fremsat ønske om at udvide aftalelicensen til også at omfatte tilrådighedsstillelse on demand via centrale databaser og lignende.

Som anført i bemærkningerne til 2002-loven fandt Kulturministeriet, at det var for vidtgående at lade aftalelicensen omfatte udsendelse i radio og tv samt tilrådighedsstillelse on demand. Ministeriet tilkendegav dog samtidig, at man ville følge udviklingen nøje med henblik på at vurdere, om der i fremtiden skulle være grundlag for at udvide ordningen. Kulturministeriet er fortsat af denne opfattelse og følger udviklingen nøje. I 2006 eller 2007 vil ministeriet tage fornyet stilling til spørgsmålet set i lyset af de erfaringer, der indhøstes siden aftalelicensens indførelse i 2002.

Hvad angår tilgængeliggørelse af private arkivalier er der under høringen rejst spørgsmål om hensigtsmæssigheden af bestemmelsen i § 27, stk. 2, 2. pkt., hvorefter der på arkiver ikke må fremstilles kopier af private arkivalier, som altså alene kan gøres tilgængelige i form af gennemsyn. Sammenlutningen af Lokalararkiver har anført, at denne begrænsning ikke alene rammer privates breve og manuskripter, men også virksomheders regnskabsmateriale, mødereferater, sagsnotater og korrespondance.

Hertil må Kulturministeriet anføre, at beskyttelsen i § 27, stk. 2, 2. pkt., kun er praktisk relevant, hvis den part, der afleverer materialet til arkivet, ikke er identisk med indehaveren af rettighederne til materialet. Det er typisk tilfældet med fx forfatteres breve, som afleveres af adressaten eller dennes efterladte. Situationen er en anden, når det gælder virksomheders arkivalier. Her vil den afleverende part og det modtagende arkiv kunne indgå aftaler, der giver en udvidet tilgængelighed, herun-

der med mulighed for kopiering. Ministeriet finder på den baggrund ikke anledning til at foreslå en ændring af bestemmelsen i § 27, stk. 2, 2. pkt.

6.5. Eksemplarspredning og parallelimport m.v.

Parallel- og specialimport

Et af elementerne i ændringen af ophavsretsloven i 2002 handler om, at det blev forbudt at videre-sælge cd'er, dvd-film, bøger osv., der er købt uden for EU; det er det, der kaldes parallel- eller specialimport. Forbuddet betyder, at videresalg kun er lovligt, hvis man har indhentet tilladelse fra rettighedshaveren (fx pladeselskabet eller bogforlaget).

Under forhandlingerne om infosoc-direktivet var Danmark hele tiden modstander af et sådant forbud, der udelukker såkaldt global konsumtion. Regeringen mener, at principperne om frihandel bør indebære frit videresalg af alle typer af værkseksemplarer, uanset hvor de er købt; når rettighedshaveren har givet samtykke til det første salg, bør ophavsretten ikke være til hinder for et videresalg af eksemplaret.

Blandt de andre EU-lande var der imidlertid et kvalificeret flertal for forbuddet, og vi kunne derfor ikke forhindre vedtagelsen.

I betænkningen til lovforslag nr. L 19 – ændringen af ophavsretsloven i efteråret 2002 med det primære sigte at gennemføre infosoc-direktivet – udtalte Folketingets Kulturudvalg følgende:

”Flertallet tager til efterretning, at Danmark er nødsaget til at gennemføre bestemmelsen om regional konsumtion i infosoc-direktivet (lovforslagets nr. 17), også selv om man fra dansk side er imod princippet om regional konsumtion og forgæves bekæmpede denne del under direktivforhandlingerne.

Kulturministeren opfordres til aktivt at arbejde for at få ophævet EU-forbudet mod parallelimport fra lande uden for EØS. Der kan for eksempel tænkes en bilateral gensidighedsaftale med USA eller en aftale inden for rammerne af Verdenshandelsorganisatio-

nen (WTO). Dette arbejde bør foregå i samarbejde med økonomi- og erhvervsministeren, da der er en tilsvarende problemstilling på varemærkeområdet.

Ministeren opfordres også til at arbejde for en modificering af direktivet, således at forbudet mod specialimport ophæves. Dette arbejde bør bl.a. foregå i den Kontaktkomité, der er oprettet i henhold til artikel 12 i infosoc-direktivet.”

På den baggrund har Kulturministeriet indledt et samarbejde med Økonomi- og Erhvervsministeriet og Patent- og Varemærkestyrelsen om at få ophævet EU-forbuddet mod parallelimport fra lande uden for EØS. Der er sket en tilrettelæggelse af, hvordan man skal tage de første skridt for igen at få spørgsmålet om parallel- og specialimport på ophavsrets- og varemærkeområdet bragt på EU-dagsordenen.

Det er blevet besluttet, at varemærke- og ophavsretssiden i løbet af 2004 hver især søger at samle ligesindede lande med henblik på at rette parallelle henvendelser til den relevante kommissær med ønsket om global konsumtion eller i det mindste en bilateral aftale med USA. Det skal i den forbindelse undersøges, om der findes ligesindede lande blandt de nye medlemsstater.

Herudover har Kulturministeriet skriftligt og på møder i Kontaktkomiteen opfordret Kommissionen til at sætte spørgsmålet om global konsumtion på dagsordenen for det fremtidige arbejde på det ophavsretlige område. Kommissionen har på den baggrund givet tilsagn om, at emnet vil indgå i en samlet Meddelelse om status på de vedtagne ophavsretsdirektiver, der forventes at blive offentliggjort i maj 2004.

Kulturministeriet vil således fortsat arbejde for genindførelsen af det globale konsumptionsprincip i overensstemmelse med Kulturudvalgets opfordring.

Udlån af musik og film

I dag er det sådan, at rettighedshaverne til filmværker skal give tilladelse til offentligt udlån, mens musikværker frit kan udlånes. Udøvende kunstnere, der som musikere, skuespillere m.fl. medvirker i film og musikindspilninger, har ingen udlånsrettigheder.

Dansk Skuespillerforbund og Dansk Musikerforbund har tilkendegivet, at man ønsker, at begrænsningen i adgangen til frit udlån af filmværker i § 19, stk. 3, også finder anvendelse på udøvende kunstnere.

Kulturministeriet må imidlertid nære betæneligheder ved en sådan ændring. En eneret til udlån ville give de udøvende kunstnere en bedre retsstilling end ophavsmænd til musikværker, hvor der gælder et frit biblioteksudlån. For så vidt angår skuespillere og andre udøvende kunstnere, der medvirker i film, ville en eneret til udlån i øvrigt typisk udelukkende være af principiel interesse, da alle udnyttelsesrettigheder som hovedregel alligevel er overdraget til filmproducenten.

6.6. Museers gengivelse af kunstværker

I begyndelsen af 2003 igangsatte Kulturministeriet en møderække om museernes ophavsretlige problemer. Formålet med møderækken var at forsøge at identificere de ophavsretlige problemer, som kunstmuseer m.v. støder på i forbindelse med deres informations- og formidlingsvirksomhed. Et yderligere formål var at danne et uformelt diskussionsforum for museerne og Copy-Dan Billedkunst med Kulturministeriet som medspiller.

Museerne har bl.a. peget på, at det er forbundet med betydelige problemer at gengive kunstværker i deres samlinger på internettet.

Kulturministeriet finder det vigtigt, at museerne og rettighedshaverne indgår i en dialog med henblik på at finde frem til rimelige aftaler om museernes udnyttelse af kunstværker. Ministeriet vil i den sammenhæng gerne være behjælpelig med at fremme dialogen. Kulturministeriet har i 2004 fortsat møderækken med museerne og Copy-Dan Billedkunst. På et møde den 19. april 2004 lykke-

des det at få parterne til at blive enige om principperne for et tillægsaftale om brug af kunstværker, herunder ikke mindst vederlaget for gengivelser på internettet (i form af Kulturarvsstyrelsens Kunst Indeks Danmark) samt sondringen mellem videnskabelige og erhvervsmæssige publikationer. Der ser således ud til at være opnået en god samarbejdsånd parterne imellem. Ministeriet indkalder parterne til et statusmøde i august 2004.

I tillæg hertil finder Kulturministeriet, at der, inden for rammerne af infosoc-direktivet, bør foretages visse mindre ændringer i lovens undtagelsesbestemmelser for at tilgodese museernes formidlingsbehov.

For det første foreslår Kulturministeriet en ændring af ophavsretslovens § 24, stk. 1, der indebærer, at museerne frit kan gengive enkelte kunstværker i digital form på fx internettet i tilknytning til meddelelser om en konkret udstilling, auktion eller lignende. Samtidig præciseres det, at egentlige kunstkataloger kun kan lægges ud på internettet efter aftale, hvilket også er tilfældet i dag.

For det andet foreslås det at indføje museerne i bestemmelsen i § 21, stk. 3, om brug af værker på stedet. Et forslag af denne art vil indebære en præcisering af, at museerne frit kan stille deres samlinger til rådighed for publikum på stedet ved hjælp af elektroniske infostandere og lignende.

Efter de foreløbige planer forventes lovforslag fremsat i november 2004.

Under høringen har rettighedshaverne fremsat ønske om, at der indføres et ophavsretligt baseret udstillings- eller visningsvederlag. Kulturministeriet er fortsat af den opfattelse, at et udstillingsvederlag ikke bør have karakter af et ophavsretligt krav, men i stedet bør reguleres som en offentlig kulturstøtteordning. Det bemærkes, at Kulturministeriet i henhold til cirkulære nr. 143 af 23. august 2000 yder et offentligt tilskud til kunstnere, der udlåner egne værker til udstillinger arrangeret af bl.a. statslige museer.

6.7. Efemere optagelser til radio og tv

På foranledning af en henvendelse fra IFPI Danmark igangsatte Kulturministeriet i begyndelsen af 2003 en møderække om radio- og tv-foretagenders adgang til at foretage såkaldte efemere optagelser i henhold til ophavsretslovens § 31. Efter § 31, stk. 1, må radio- og tv-foretagender optage værker, som de har ret til at udsende; stk. 2 indeholder en hjemmel til, at kulturministeren kan udstede en bekendtgørelse ”om vilkårene for at foretage sådanne optagelser og om brugen og opbevaringen af disse”. Spørgsmålet er især, om der bør udstedes en sådan bekendtgørelse – hvilket hidtil ikke har været tilfældet – og hvad indholdet af denne i givet fald skal være.

Der er afholdt to møder (den 26. marts 2003 og den 8. marts 2004) med de involverede parter, der består af såvel rettighedshavere som radio- og tv-foretagender. Parterne har indsendt diverse materiale.

På møderne fik henholdsvis rettighedshaverne (repræsenteret ved bl.a. IFPI Danmark og NCB) og radio- og tv-foretagenderne (repræsenteret ved bl.a. DR og TV 2/Danmark) mulighed for at fremlægge og drøfte deres synspunkter vedrørende ophavsretslovens § 31.

Rettighedshaverne har givet udtryk for, at adgangen til at foretage efemere optagelser efter § 31 er for vid, og de ønsker bestemmelsen begrænset ved, at Kulturministeriet udsteder en bekendtgørelse i henhold til § 31, stk. 2. Rettighedshaverne har i den forbindelse henvist til retsstillingen i de andre nordiske lande og i en række EU-lande, hvor retten til at foretage efemere optagelser er noget mere begrænset end i Danmark; fx er tidsgrænsen for opbevaringen af optagelserne typisk mellem en måned og et år, mens der i Danmark ikke er fastsat nogen tidsbegrænsning. Fra rettighedshavernes side har der været lagt vægt på, at der skabes en øget og bedre kontrol med de optagelser, som radio- og tv-foretagenderne foretager; en fast tidsgrænse for opbevaringen af optagelserne vil kunne hjælpe rettighedshaverne til at bevise misbrug. Rettighedshaverne har endvidere henvist til, at den manglende mulighed for kontrol med de harddiske m.v., hvorpå musikoptyagelser lagres til udsendelsesformål, forøger risikoen for piratkopiering og uautoriseret overdragelse mellem radio- og tv-foretagenderne. Rettighedshaverne finder desuden, at der er en betydelig risiko for misbrug, hvis webcastere og lignende skulle anses for omfattet af § 31. NCB har særligt peget på, at det bør præ-

ciseres, at § 31 ikke finder anvendelse i forhold til produktioner foretaget af eksterne produktionsselskaber på vegne af radio- og tv-foretagenderne (entrepriseproduktioner m.v.).

Radio- og tv-foretagenderne har generelt afvist en begrænsning i retten til at fremstille efemere optagelser. De gældende regler, hvorefter der ikke er en bestemt tidsmæssig afgrænsning, er efter radio- og tv-foretagendernes opfattelse i overensstemmelse med Danmarks konventionsmæssige forpligtelser. Dette er blevet bekræftet ved to højesteretsdomme fra 2002. NCB ønsker reelt et højere vederlag, og IFPI Danmark ønsker reelt at kunne bestemme over udsendelsernes indhold; ingen af ønskerne er rimelige eller sagligt betingede. Der er ikke konstateret tilfælde af misbrug af de optagelser, der er fremstillet med hjemmel i § 31 – og hvis det skulle være tilfældet, ville en bekendtgørelse ikke gøre nogen forskel, da misbruget er forbudt i forvejen. Radio- og tv-foretagenderne finder i lyset af højesteretsafgørelserne, at der ikke er hjemmel i ophavsretsloven til at udstede en bekendtgørelse, hvorved efemerretten begrænses. Det er efter radio- og tv-foretagendernes opfattelse et folketingsanliggende, såfremt der skal skabes et særligt regelsæt for webcasting og webcastere.

Kulturministeriet finder på baggrund af de oplysninger, som er fremkommet i løbet af møderækken, at der ikke på nuværende tidspunkt er tilstrækkeligt grundlag for at udstede en bekendtgørelse med hjemmel i ophavsretslovens § 31, stk. 2. Ministeriet lægger herved vægt på, at rettighedshaverne ikke har kunnet dokumentere reelle problemer som følge af den nuværende regulering. Når et radio- og tv-foretagende har ret til at udsende fx et musikstykke, må det anses for accessorisk og dermed af mindre betydning, at der fremstilles en kopi af musikstykket med henblik på udsendelse; det centrale er udsendelsen, ikke optagelsen. Hensynet til, at radio- og tv-foretagenderne kan tilrettelægge udsendelserne ved hjælp af optagelser, herunder i form af digitale musikdatabaser, vejer således efter Kulturministeriets opfattelse tungere end rettighedshavernes interesse i at begrænse disse efemere optagelser.

Det har gjort indtryk, at Danmark ifølge de af rettighedshaverne fremlagte oplysninger har en af de lempeligste reguleringer i Europa – måske tilmed dén lempeligste. Dette er imidlertid ikke i sig selv afgørende. På andre områder har Danmark nogle af de mest restriktive ophavsretsregler i Europa. Hertil kommer – som anført af radio- og tv-foretagenderne – at denne særstilling for Danmark ikke er ny; når man i andre lande gennem årtier har haft fx en regel om en maksimal opbevaringstid på 3 måneder, har parterne indrettet sig herpå i den etablerede aftalepraksis, herunder om udsendelsesve-

derlaget, mens en begrænsning i de danske regler i dag ville føre til et krav fra rettighedshaverne om et forøget vederlag for optagelser, som falder uden for efemerretten. Dette ville ifølge radio- og tv-foretagenderne rejse spørgsmålet om størrelsen af *udsendelses*vederlaget, da de to vederlag som regel hænger sammen.

Ministeriet finder principielt, at lovens § 31, stk. 2, uanset de to højesteretsdomme, fortsat giver hjemmel til at udstede en bekendtgørelse om brugen af og opbevaringen af efemere optagelser. Højesteret konstaterer, at den retstilstand, som sagerne handlede om, ikke strider mod Bernerkonventionen. Kulturministeriet må samtidig konstatere, at Højesteret synes at lægge til grund, at op-havsretslovens § 68 om udsendelse af lydoptagelser (Gramex-reglen) i en vis udstrækning giver hjemmel til at foretage optagelser til udsendelsesbrug uanset bestemmelsen i § 31. En bekendtgørelse udstedt med hjemmel i § 31, stk. 2, ville således ikke nødvendigvis få den af rettighedshaverne ønskede effekt i forhold til udøvende kunstnere og pladeselskaber. Ministeriet finder ikke grundlag for ved en lovændring at korrigere den af Højesteret fastlagte retstilstand.

Kulturministeriet har forståelse for rettighedshavernes ønske om misbrugskontrol med de optagelser, som foretages af radio- og tv-foretagenderne. Der er dog ikke fremlagt oplysninger om konkrete tilfælde af misbrug. Rettighedshaverne har allerede i dag forskellige muligheder for at håndhæve deres rettigheder på dette område, bl.a. via bevissikringsreglerne i retsplejeloven, ligesom ordninger med vandmærkning m.v. vil kunne forbedre den praktiske retshåndhævelse. Udstedelse af en bekendtgørelse ville imidlertid ikke medføre en væsentligt forøget mulighed for at sikre rettighedshaverne mod misbrug. Ministeriet skal i stedet opfordre til, at der mellem rettighedshaverne og radio- og tv-foretagenderne indgås frivillige ordninger med henblik på at sikre, at der ikke sker misbrug af de efemere optagelser. Ministeriet vil følge udviklingen på området.

Spørgsmålet om, hvorvidt eller i hvilket omfang § 31 omfatter optagelser, som foretages af selvstændige produktionsselskaber på vegne af radio- og tv-foretagender, er et fortolkningsspørgsmål, der efter Kulturministeriets opfattelse bedst afgøres af parterne selv ved forhandlinger og evt. voldgift eller retssag. Ministeriet finder ikke grundlag for at regulere spørgsmålet i bekendtgørelsesform.

M.h.t. spørgsmålet om webcastere, som ikke ville kunne reguleres i en bekendtgørelse udstedt med hjemmel i § 31, stk. 2, henvises til afsn. 6.8 straks nedenfor om udsendelsesbegrebet.

6.8. Udsendelsesbegrebet

Det er en del af den ophavsretlige eneret at overføre værker til almenheden, herunder ved udsendelse i radio eller fjernsyn. I kølvandet på nye tekniske muligheder for trådbunden eller trådløs overføring opstår spørgsmålet om udsendelsesbegrebets indhold. Konvergensen rejser fx spørgsmålet, om begreber som webcasting, streaming og simulcasting er omfattet af udsendelse i radio eller fjernsyn. Er en udsendelse ikke blot det, vi modtager via et almindeligt radio- eller tv-apparat, men tillige nogle af aktiviteterne på internettet?

Ifølge ophavsretslovens forarbejder omfatter udsendelsesbegrebet enhver radio- eller tv-programvirksomhed, der foregår trådløst eller via tråd, uanset den anvendte sendeteknik. Det følger samtidig af forarbejderne, at on demand-tjenester på fx internettet ikke omfattes af udsendelsesbegrebet, heller ikke selv om tjenesten drejer sig om at stille radio- og tv-programmer til rådighed. Derimod er det uklart, om andre former for internetaktiviteter helt eller delvis kan henregnes til udsendelsesbegrebet. En så uklar retstilstand på et centralt punkt forekommer utilfredsstillende.

Der er ingen tvivl om, at både webcasting og simulcasting og enhver anden ny form for teknisk overføring af værker til almenheden er omfattet af ophavsmandens eneret i ophavsretslovens § 2. Besvarelsen af spørgsmålet om udsendelsesbegrebets omfang er således mest praktisk relevant i forhold til ophavsretslovens undtagelses- og aftalelicensbestemmelser. Som eksempler kan nævnes

- aftalelicensen i ophavsretslovens § 13, hvorefter der til brug i undervisningsvirksomhed kan ske optagelse af værker, der udsendes i radio eller fjernsyn
- undtagelsen i lovens § 15, hvorefter sygehuse m.v. kan optage værker, der udsendes i radio eller fjernsyn
- aftalelicensen i § 30, hvorefter bl.a. DR og TV 2 kan udsende udgivne værker i radio og fjernsyn og
- undtagelsen i § 31 om efemere optagelser til radio og tv.

Et særligt spørgsmål er rækkevidden af ophavsretslovens § 69, der indeholder en producentbeskyttelse af radio- og tv-foretagender. Spørgsmålet er, om også fx webcastere er omfattet eller bør omfattes af denne beskyttelse. Dette spørgsmål drøftes p.t. i WIPO-sammenhæng.²⁵

Den primære opgave i forbindelse med afklaringen af udsendelsesbegrebet er således at gennemgå de af ophavsretslovens bestemmelser, der vedrører udsendelse i radio eller fjernsyn, med henblik på at undersøge, om bestemmelserne også bør omfatte internettet.

Afklaringen af udsendelsesbegrebet er også aktuelt i forhold til radio- og tv-loven. Kulturministeriet finder, at det ville være hensigtsmæssigt med en synkronisering af udsendelsesbegrebet i ophavsretsloven og radio- og tv-loven.

Ministeriet agter på den baggrund at nedsætte en arbejdsgruppe om udsendelsesbegrebet i de to love i løbet af 2005. Målet er dels en afklaring, dels en ensretning af begrebet. Forslag til lovændringer på basis af arbejdsgruppens udredning kan forventes fremsat i løbet af 2007 eller 2008. Denne tidshorisont hænger bl.a. sammen med den i afsn. 13.3 nævnte diplomatiske konference, der forventes afholdt i 2005 eller 2006.

6.9. Viderebredning af radio- og tv-udsendelser i kabelanlæg

Når fx et fællesantenneanlæg distribuerer radio- og tv-programmer til de enkelte husstande, indebærer dette efter ophavsretsloven en offentlig fremførelse af de udsendte værker. Copy-Dan Kabel-TV, der er godkendt af Kulturministeriet, forvalter rettighederne vedrørende kabelviderebredning af radio- og tv-programmer. De enkelte fællesantenneanlæg betaler således vederlag til Copy-Dan Kabel-TV, som herefter forestår fordelingen af disse vederlag til rettighedshaverne.

Der bliver fra tid til anden rejst spørgsmål om den danske kabel-tv-ordning, bl.a. fra Forenede Danske Antenneanlægs side.

²⁵ Se afsn. 13.3.

De nuværende regler om kabelviderespredning indebærer, at der skal betales vederlag for den viderespredning af radio- og tv-udsendelser, der finder sted via et kabel- eller radioanlæg, såfremt viderespredningen er en samtidig og uændret videreudsendelse til almenheden og foretages af en anden organisation end den oprindelige; dette gælder dog ikke, hvis viderespredningen sker som led i distributionen af den primære udsendelse, fx via radiokæde.

Rettighedshaverne er dels de enkelte radio- og tv-føretagender, dels ophavsmænd, udøvende kunstnere og filmproducenter; i sidstnævnte tilfælde administreres ordningen af Copy-Dan Kabel-TV.

Spørgsmålene går navnlig på

- ligestilling af trådløs viderespredning med kabelspredning
- betaling for viderespredning af nationale must carry-programmer.

Efter ophavsretsloven skal der ske en klarering, hver gang der sker distribution til almenheden, hvilket i loven er defineret som mere end to tilslutninger. Ophavsretsloven sonderer ikke mellem de forskellige distributionsformer og giver således rettighedshaverne samme muligheder for at opkræve vederlag hos fx distributører af satellitprogrampakker og kabeldistributører (i det omfang disse opfylder ovenstående definition af viderespredning), ligesom Ophavsretslicensnævnet nu har fået samme kompetence til at løse tvister på området for trådløs viderespredning, som nævnet i forvejen havde i forhold til kabelviderespredning. Der sker derfor ikke nogen forskelsbehandling mellem trådløs viderespredning og kabelviderespredning.

Bernerkonventionen forpligter medlemslandene til at give ophavsmændene som minimum en ret til vederlag for så vidt angår videreudsendelse i kabelanlæg af radio- og fjernsynsudsendte værker. Det er ikke muligt at gennemføre en undtagelse for nationale must carry-programmer. Såfremt radio- og tv-stationerne imidlertid klarer alle rettigheder til kabelviderespredning i deres udsendelsesaftaler med rettighedshaverne, skal kabeldistributørerne naturligvis ikke betale ekstra vederlag til disse rettighedshavere. Kommissionen har for tiden overvejelser om muligheden for en europæisk one-stop-shop-ordning, der netop skal sikre, at det er det oprindelige radio- og tv-føretagende, som klarer alle rettigheder, således at programmerne frit kan viderespredes.

Kulturministeriet opfatter generelt ophavsretslovens kabelordning som velfungerende. Reglerne herom indebærer i praksis, at brugerne får forsyningssikkerhed i form af et bredt udbud af danske og udenlandske kanaler, samtidig med at rettighedshaverne bliver vederlagt for den brug af deres værker, udsendelser m.v., der finder sted. Kulturministeriet påtænker derfor ikke ændringer i den nuværende ordning.

6.10. Beskyttelse af udøvende kunstnere

Stillbilleder af skuespillere

Dansk Skuespillerforbund har tilkendegivet et ønske om, at der indføres forbud mod affotografering (stillbilleder) af udøvende kunstners fremførelser.

Adgangen til at affotografere udøvende kunstners fremførelser indebærer som følge af den teknologiske udvikling en mulighed for at anvende sådanne billeder i sammenhænge, som kunstnerne ikke har godkendt.

Kulturministeriet er positivt indstillet over for at undersøge mulighederne for at gennemføre et forbud af denne karakter. Ministeriet agter derfor at indkalde Dansk Skuespillerforbund til et indledende møde om sagen. På mødet skal behovet og mulighederne for at gå videre med forslaget belyses. I bekræftende fald vil der blive nedsat en arbejdsgruppe med deltagelse også af repræsentanter fra andre berørte organisationer og institutioner m.v.; Økonomi- og Erhvervsministeriet og Forbrugerstyrelsen, der administrerer markedsføringsloven, vil blive inddraget i processen.

Mødet med Dansk Skuespillerforbund vil blive indkaldt i 2005. En arbejdsgruppe vil i givet fald blive nedsat i løbet af 2005 eller 2006 med henblik på forberedelse af en eventuel lovændring i løbet af 2007 eller 2008.

Artistbeskyttelse

Cirkus- og varietéartister nyder som udgangspunkt ikke beskyttelse efter ophavsretsloven. Det skyldes, at disse artisters optrædender traditionelt set ikke har været anset som fremførelse af værker, hvilket er en forudsætning for at nyde beskyttelse som udøvende kunstner i medfør af ophavsretsloven.

Dansk Artist Forbund har peget på, at man finder denne retstilstand urimelig, og at man ønsker en beskyttelse af cirkus- og varietéartister på linje med den beskyttelse, der i øvrigt gives udøvende kunstnere.

Kulturministeriet inviterede på den baggrund den 28. februar 2003 Dansk Artist Forbund til et møde med henblik på at indlede en dialog om et evt. behov for ved en ændring af ophavsretsloven at yde artistbeskyttelse.

På mødet, der fandt sted den 21. marts 2003, aftaltes det, at Dansk Artist Forbund skulle foretage visse undersøgelser og herefter fremsende relevant materiale til Kulturministeriet som grundlag for de videre drøftelser i form af en møderække, hvor også øvrige interessenter skulle inddrages.

Kulturministeriet skrev herefter til Dansk Artist Forbund den 30. september 2003, da man ikke havde modtaget en tilbagemelding. Dansk Artist Forbund har ved brev af 8. oktober 2003 tilkendegivet, at de nævnte undersøgelser endnu ikke var afsluttet, men at man ville vende tilbage, når dette var tilfældet.

Kulturministeriet har ikke siden hørt fra Dansk Artist Forbund, hvorfor arbejdet med en eventuel lovændring med henblik på at yde ophavsretlig beskyttelse af cirkus- og varietéartister foreløbig er sat i bero.

Beskyttelse af danske musikere, der indspiller plader i udlandet

Gramex og Dansk Artist Forbund har i deres høringsvar påpeget, at der er behov for en udvidelse af beskyttelsen af danske udøvende kunstnere, således at danske musikere, der indspiller plader i fx USA og har indgået aftale med et amerikansk pladeselskab, også kan modtage Gramex-vederlag. I dag er det sådan, at musikerne i det nævnte tilfælde ikke er berettigede til vederlag, fordi der anvendes et kriterium om, at pladen skal være indspillet i et land, der har tiltrådt Romkonventionen, eller være produceret af et pladeselskab, der har hovedsæde i et sådant Romkonventionensland; USA har i modsætning til de europæiske lande ikke tiltrådt Romkonventionen.

En udvidelse som foreslået af Gramex og Dansk Artist Forbund ville have vidtgående økonomiske konsekvenser. En udvidet beskyttelse måtte på grund af EU-forbuddet mod forskelsbehandling på grundlag af nationalitet også omfatte udøvende kunstnere fra de andre EU- og EØS-lande. Hertil kommer, at tilknytningskriterierne for beskyttelsen af udøvende kunstnere så sent som i december 2002 blev revideret med henblik på at bringe dem på linje med de almindeligvis i Europa gældende. Derfor påtænker ministeriet ikke en ændring af loven på dette punkt.

6.11. Beskyttelsestiden

Der er under høringen fremsat forskellige synspunkter om varigheden af den ophavsretlige beskyttelse. Nogle mener, at ophavsmændenes beskyttelse indtil 70 år efter deres død er for langvarig, andre mener, at udøvende kunstneres og pladeproducenters beskyttelse indtil 50 år efter indspilningen er for kortvarig. Til begge dele er blot at sige, at der her foreligger EU-harmonisering, og der er ikke umiddelbart udsigt til en revision af det pågældende direktiv.

Kulturministeriet er principielt sympatisk indstillet over for en udvidelse af ophavsretslovens § 75 om evigtvarende droit moral-beskyttelse af ophavsmænd til også at omfatte udøvende kunstnere, sådan som flere organisationer har foreslået under høringen. Varigheden af droit moral er ikke EU-harmoniseret. En sådan ændring ville styrke den ophavsretlige ligestilling af de to grupper.

Kulturministeriet er imidlertid ikke blevet præsenteret for eksempler på tilfælde, hvor en sådan udvidelse af droit moral-beskyttelsen ville have gjort en forskel, ligesom ministeriet ikke er stødt på konkrete problemer i praksis. Den evigtvarende droit moral-beskyttelse af ophavsmænd har i dag ikke samme betydning som tidligere, hvilket også taler imod en udvidelse. Internationalt er det først med WPPT fra 1996, at udøvende kunstnere overhovedet har opnået krav på droit moral-beskyttelse. På denne baggrund ville en sådan ordning risikere at skabe større problemer, end den ville løse. Kulturministeriet vil derfor ikke foreslå en udvidelse af § 75 til også at omfatte udøvende kunstnere.

7. Tekniske foranstaltninger m.v.

Udgangspunktet i ophavsretsloven er, at undtagelsesbestemmelserne i kapitel 2 kan fraviges ved aftale, medmindre andet er bestemt. Derimod kan undtagelserne ikke fraviges ved ensidige forbehold, klausuler og lignende. Undtagelsesbestemmelserne er udtryk for lovgivers samfundsmæssige afbalancering af ophavsretten.

Tekniske foranstaltninger i form af kopispæringer m.v. bryder til dels med dette princip. Kopispæringer anvendes typisk ensidigt af rettighedshaverne på produkter (fx cd'er og dvd'er), som sælges til den enkelte forbruger. Det vil ganske vist skulle fremgå af produktet, at det er kopispærret, men forbrugeren har i almindelighed ikke noget alternativ til at købe det pågældende produkt inklusive kopispærring. Anvendelsen af kopispæringer understøttes af reglerne i ophavsretslovens §§ 75 c og 75 d, hvorefter det er forbudt at omgå en kopispærring med henblik på at fremstille en kopi. Dette gælder, uanset om brugeren i øvrigt er omfattet af en undtagelse i lovens kapitel 2, fx § 12 om kopiering til privat eller personlig brug.

I Folketingets Kulturudvalgs betænkning over det lovforslag (L 19), der førte til ændringen af ophavsretsloven i december 2002, udtaler flertallet:

”På baggrund af betragtning nr. 52 i infosoc-direktivet bør kulturministeren søge at fremme anvendelsen af frivillige foranstaltninger, der gør det muligt for privatpersoner at fremstille kopier til privat eller personlig brug, jf. ophavsretslovens § 12. Ko-

pladepærringer bør indrettes på en sådan måde, at de forhindrer eller begrænser ulovlig kopiering m.v., samtidig med at de muliggør lovlig brug i henhold til ophavsrets lovens undtagelsesbestemmelser.”

Pladeselskaber og andre rettighedshavere opfordres således til at sikre, at den enkelte bruger, uanset kopispærringen, lovligt kan fremstille fx en enkelt kopi til personlig brug.

Det har vist sig, at kopispærringer også har en række uheldige bivirkninger. Eksempelvis kan cd'er med visse former for kopispærringer ikke altid afspilles på alle former for cd-afspillere og computere. Det følger af reglerne, at det er tilladt at bryde en teknisk foranstaltning, hvis det er nødvendigt for at kunne afspille eller på anden måde tilegne sig værket.

Kulturministeriet har generelt en positiv holdning til anvendelsen af tekniske foranstaltninger og til den retlige beskyttelse af disse, idet foranstaltningerne kan medvirke til at begrænse den omfattende ulovlige digitale kopiering, som finder sted i dag; reglerne om beskyttelse af tekniske foranstaltninger er et nødvendigt supplement til eneretten. Selv om retstilstanden i visse tilfælde kan virke uhenigtsmæssig, må vi i Danmark – i lighed med andre EU-lande – indrette os efter disse regler, som følger af Danmarks konventionsmæssige og EU-retlige forpligtelser. Kulturministeriet er samtidig opmærksom på, at rettighedshaverne vedvarende arbejder på at forbedre de tekniske løsninger for at undgå, at fx købte cd'er og dvd'er ikke kan afspilles på normal vis, og for at give brugerne mulighed for fremstille lovlige kopier.

Det er vigtigt, at der er en vis overensstemmelse mellem det, forbrugerne forventer at kunne bruge produkterne til, og det, forbrugerne rent faktisk *kan* gøre; ellers inviterer man til omgåelser. Bl.a. dette forhold taler for, at branchen udvikler fælles standarder.

Et alternativ til kopispærringer er de såkaldte digitale vandmærker. Vandmærkning indebærer, at fx oplysninger til identifikation af rettighedshaverne samt oplysninger om pris og vilkår inkorporeres i det digitale materiale. Vandmærkerne kan også medvirke til, at uautoriserede kopier (piratkopier) kan spores. Vandmærkning og andre digital rights management-systemer understøttes af reglerne i ophavsretslovens § 75 e.

Fordelen ved vandmærkning er, at forbrugerne sikres adgang til lovlig kopiering til personlig brug, samtidig med at der er en afskrækkende effekt i forhold til dem, der kopierer ulovligt, eftersom de risikerer at blive opdaget, når der efterlades digitale fodspor. Desuden indebærer vandmærknings-teknologien, at rettighedshaverne målrettet kan sætte ind over for dem, der ulovligt kopierer beskyttet materiale, mens lovlydige brugere ikke påvirkes.

Kulturministeriet opfordrer til, at rettighedshaverne og andre interessenter nærmere undersøger mulighederne for at anvende digital vandmærkning som alternativ til kopispærringer.²⁶ I den forbindelse skal der tages højde for de mulige negative konsekvenser af vandmærkning i form af fx overvågning. Kulturministeriet vil fortsat følge udviklingen nøje.

Reglerne i ophavsretslovens §§ 75 c og 75 d om retlig beskyttelse af kopispærringer m.v. skal tages op til fornyet vurdering i Folketinget i folketingsåret 2005-06, jf. lovens § 89, stk. 3. Til den tid vil der antagelig være indhøstet erfaringer med anvendelsen af kopispærringer og med reglerne om beskyttelse mod omgåelse af kopispærringer. Efter planen agter Kommissionen inden udgangen af 2004 at fremlægge en rapport om anvendelsen af infosoc-direktivet, herunder reglerne om beskyttelse af tekniske foranstaltninger. Denne rapport vil indgå i den danske evaluering af reglerne.

Forinden agter Kulturministeriet i løbet af 2004 at foretage en midtvejsevaluering af reglerne, hvor såvel brugere som rettighedshavere vil få lejlighed til at fremkomme med synspunkter om reglernes anvendelse indtil nu. Ministeriet vil i sensommeren 2004 indkalde til et seminar.

8. Kompensationsordning for kopiering til privat brug

Båndvederlagsordningen har til formål at give rettighedshaverne en kompensation for den lovlige kopiering til privat og personlig brug, som kan finde sted med hjemmel i privatbrugsreglen. Reglerne indebærer, at producenter og importører af blanke bånd, cd'er m.v. skal betale et vederlag til rettighedshaverne. Vederlagets størrelse er angivet i loven. Ordningen administreres af Copy-Dan Båndkopi.

²⁶ I betragtning nr. 55 til infosoc-direktivet tilskyndes rettighedshaverne til at anvende mærkning.

Ved lov nr. 997 af 9. december 2003 om ændring af ophavsretsloven undergik takststrukturen i båndvederlagsordningen væsentlige ændringer. Forud for lovændringen havde der været omfattende drøftelser med rettighedshaverne og it- og forbrugerelektronikbranchen.

Lovændringen indebar, at der blev indført enhedssatser for digitale optagemedier, mens minutsatserne for analoge optagemedier ikke blev berørt. I loven gælder der nu forskellige enhedssatser, alt efter om der er tale om digitale lydmedier (fx blanke cd-skiver), digitale billedmedier (fx blanke dvd-skiver) eller hukommelseskort. I 2004 er satserne for digitale lydmedier 1,80 kr. pr. stk., for digitale billedmedier 9,68 kr. pr. stk. og for hukommelseskort 4,12 kr. pr. stk. Dette betyder lavere vederlag på blanke cd'er, mens satsen for blanke dvd'er ikke er blevet berørt.

Det har allerede nu vist sig, at nedsættelsen af vederlaget på blanke cd'er har haft en positiv effekt på salget, idet omsætningen af blanke cd'er i danske butikker er steget markant siden december 2003.²⁷

Båndvederlagsordningen omfatter heller ikke efter lovændringen optage- og kopieringsudstyr (hardware).

I bemærkningerne til lovforslaget (L 17) anførte Kulturministeriet bl.a. følgende:

”Efter drøftelser med branchen og rettighedshaverne finder Kulturministeriet, at der indtil videre er grundlag for at opretholde en vederlagsordning, da der stadig i væsentlig grad sker lovlig kopiering i henhold til ophavsretslovens § 12 fra radio og tv m.v. samt fra fysiske eksemplarer. Endvidere indeholder infosoc-direktivet en forpligtelse for medlemslandene til at sikre, at der ydes rettighedshaverne en rimelig kompensation for den kopiering, der sker til privat eller personlig brug. [...] Såfremt det viser sig, at [...] kopispærringer i fremtiden opnår en bred anvendelse, taler dette for, at kompensationen reduceres eller bortfalder.”

²⁷ Kilde: BFE Bulletin februar 2004.

Ved lovændringen blev der ikke taget hensyn til betydningen af anvendelsen af tekniske foranstaltninger i form af kopispæringer. Spørgsmålet om vederlag på indbyggede lagringsmedier blev også henskudt til stillingtagen på et senere tidspunkt.

Båndvederlagsordningen skal sammen med reglerne beskyttelse af tekniske foranstaltninger tages op til fornyet vurdering i folketingsåret 2005-06, jf. lovens § 89, stk. 3. Til den tid vil Kulturministeriet tage stilling til alle udestående spørgsmål. Det drejer sig bl.a. om

- betydningen af anvendelsen af kopispæringer for båndvederlaget
- evt. vederlag på indbyggede lagringsmedier
- evt. regulering af vederlaget på blanke dvd'er.

Disse blankbåndstemaer vil indgå i den midtvejsevaluering, der – som nævnt i afsn. 7 – er planlagt at skulle finde sted i løbet af 2004.

Ud over den beskrevne ændring af satsene blev der ved lovændringen givet hjemmel til, at kulturministeren kan fastsætte regler om forenkling af proceduren ved fradrag og tilbagebetaling af vederlag for bånd m.v., der anvendes til professionelle formål, jf. ophavsretslovens § 42, stk. 5. Kulturministeriet vil i slutningen af 2004 tage kontakt til Copy-Dan Båndkopi og importørerne af blanke optagemedier med henblik på at drøfte behovet for og eventuelle ønsker til en administrativ forenkling på dette område; en evt. ændring kan så gennemføres i 2005.

9. Tilladelser og aftaler

9.1. Arv og skifte

Arvelovgivningens almindelige regler finder anvendelse på ophavsretten ved ophavsmandens død. I forbindelse med skifte af dødsboer gælder der derimod særlige forhold for ophavsrettigheder og værkseksemplarer. Dette rejser nogle praktiske og juridiske spørgsmål, som Kulturministeriet i begyndelsen af 2004 har indledt et samarbejde med Justitsministeriet om at besvare.

Ét af spørgsmålene er, om man ved opgørelse og fordeling af boer altid er opmærksom på ophavsrettigheder. Hvis ikke det er tilfældet, hvordan kan der så rettes op på denne situation? Et andet eksempel er, at en kunstners egne ikke-offentliggjorte malerier, skulpturer osv. ikke kan indgå i et insolvent bo. Hvordan håndteres denne regel i praksis af skifteretterne og bobestyrelserne?

I de situationer, hvor man er opmærksom på ophavsrettighederne, og disse falder i arv til en række arvinger i fællesskab, kan der opstå problemer i forbindelse med forvaltningen af rettighederne, idet en udnyttelse efter de nuværende regler kræver samtykke fra samtlige arvinger. Hvis bare en enkelt arving ikke kan identificeres eller ikke ønsker at give sit samtykke, kan værket ikke udnyttes. Dette skader både brugerne og de øvrige arvinger. Der kan derfor være grund til at overveje en regulering af arvingers sameje i tilfælde, hvor én arving ikke ved aftale har fået mandat til at råde over rettighederne på alle arvingers vegne, eller hvor ophavsretten ikke er blevet udlagt til én arving.

Hvis ophavsmanden ingen arvinger har, tilfalder hans eller hendes rettigheder staten i overensstemmelse med arvelovens regler. Her undersøger ministerierne den nuværende behandling af de herreløse ophavsrettigheder, ligesom man overvejer den mest hensigtsmæssige behandling af sådanne rettigheder.

Samarbejdet mellem Kulturministeriet og Justitsministeriet forventes at føre til konkrete ændringer og forslag til ændringer i løbet af 2005 eller 2006.

9.2. Ophavsretslicensnævnets behandling af mindre sager

Ophavsretslicensnævnets opgave er navnlig at træffe endelig administrativ afgørelse i sager vedrørende uenighed om størrelsen af de vederlag, KODA, Gramex og Copy-Dan Kabel-TV opkræver for benyttelse af ophavsretligt beskyttede værker. Nævnet består af tre medlemmer, hvoraf formanden er højesteretsdommer.

Den tidligere bekendtgørelse om Ophavsretslicensnævnet er med virkning fra 1. februar 2004 erstattet af en ny bekendtgørelse (bekendtgørelse nr. 25 af 14. januar 2004).

Bekendtgørelsen indeholder nu en hjemmel til at lade mindre sager udgå til skriftlig behandling, hvilket begrænser omkostningerne. Desuden er det udgangspunktet, at det offentlige afholder omkostningerne til nævnet for rettighedsbrugeren i disse mindre sager. Disse ændringer sikrer, at fx enkeltpersoner og mindre forretningsdrivende har en reel mulighed for ved en klage til nævnet af anfægte forvaltningsorganisationernes tariffer.

Langt de fleste sager for nævnet er større eller principielle sager mellem organisationerne på området. Her er det fortsat sådan, at hver part betaler halvdelen af omkostningerne til nævnet.

I forbindelse med udfærdigelsen af den nye bekendtgørelse er det blevet overvejet, om der burde indføres et klagegebyr ved indbringelse af sager for nævnet. Kulturministeriet har drøftet spørgsmålet med forvaltningsorganisationerne, som har givet udtryk for, at et gebyr vil forhindre chikanøse eller åbenbart grundløse klagesager. Der har imidlertid endnu ikke været eksempler på sådanne sager, og ministeriet vil følge udviklingen i sagstilgangen til nævnet med henblik på en evaluering i 2006 eller 2007. Der er på den baggrund indtil videre ikke fundet tilstrækkelig grund til at indføre et sådant gebyr.

9.3. Kollektiv forvaltning

Kulturministeriet har stor sympati for de ophavsretlige forvaltningsorganisationer (såsom Copy-Dan, KODA og Gramex), hvor rettighedshaverne ved at slå sig sammen formår at skabe rimelige indtægtsgrundlag ved hjælp af de rettigheder, der tilkommer dem efter ophavsretsloven. Forvaltningsorganisationerne er ikke alene nyttige for rettighedshaverne, men også for brugerne, som i kraft af disse organisationer kan nøjes med at handle ét sted. En skole, der bruger fotokopier i undervisningen, skal ikke indhente individuelle tilladelser fra tusindvis af forfattere, journalister og udgivere, men kan nøjes med at indgå aftale med Copy-Dan, Tekst & Node. En sådan one-stop-shop får ophavsretten til at fungere tilfredsstillende i praksis. Derfor gør forvaltningsorganisationerne en god, samfundsnyttig indsats.

En pengestrømsanalyse i 1996 gav da også forvaltningsorganisationerne topkarakter. Konklusionen lød:

”Svaret er, at de ophavsretlige vederlag med få undtagelser nær havner i de rette hænder. Vederlagene opkræves i overensstemmelse med de kriterier, som er fastlagt i de internationale aftaler, i den gældende danske lov om ophavsret, i forvaltningsorganisationernes og medlemsorganisationernes vedtægter.”²⁸

Om der er behov for kollektiv forvaltning på nye områder, er det op til brugerne og navnlig rettighedshaverne selv at vurdere. Kulturministeriet har tillid til, at rettighedshaverne med den veludviklede organisatoriske infrastruktur, der er på ophavsrettens område, vil kunne etablere nye forvaltningsorganisationer, hvis der viser sig behov for det.

Det er naturligvis forvaltningsorganisationernes opgave at opkræve så meget som muligt til deres medlemmer. Der er dog også hensyn at tage til grundlæggende principper om proportionalitet samt almindelig rimelighed. Hvad der er ret, er ikke nødvendigvis også altid rimeligt.

Hvis rettighedshaverne udnyttede ophavsretsloven fuldt ud, ville ophavsretssystemet bryde sammen. Systemet lægger op til, at rettighedshaverne – herunder ikke mindst de kollektive forvaltningsorganisationer – udviser en vis form for mådehold ved ikke at forfølge enhver ophavsretlig brug af værkerne, ved ikke at opkræve vederlag i enhver afkrog af udnyttelsesområdet, hvor man påfører brugerne uforholdsmæssig stor gene i forhold til indtægterne.

Organisationerne behøver således ikke altid gå til den yderste grænse for at skaffe ophavsretlige vederlag til huse, men overveje, om det ville være mest hensigtsmæssigt at stoppe et par skridt før denne grænse. Det er et problem, hvis der opstår en dyb kløft mellem forvaltningsorganisationernes opkrævning af vederlag og den almene forståelse for disse krav.

KODA's og Gramex' tariffer på radio- og tv-området har været genstand for kritik i høringssvar, på konferencen den 13. maj 2003 og løbende i pressen. En række radio- og tv-stationer har peget på, at tarifferne er for høje sammenlignet med de andre nordiske lande, og at beregningsprincipperne er forkerte, navnlig med hensyn til inddragelsen af antallet af potentielle lyttere og seere som parametre.

²⁸ Peter Duelund og Thomas Maagaard Dyekjær: Spillet om ophavsretten. Pengestrømmene i de ophavsretlige forvaltningsorganisationer (Nordisk Kultur Institut, 1996), s. 301. Rapporten var bestilt af Kulturministeriet.

ter. Der er i marts 2004 indledt nye forhandlinger mellem de berørte parter, ligesom der verserer en retssag mellem lokalradiostationer og KODA. Kulturministeriet vil nøje følge udviklingen.

Forvaltningsorganisationerne i Danmark er i realiteten monopoler eller næsten-monopoler på deres respektive områder. Der er derfor behov for en vis offentlig kontrol med deres virke. Sådant er det allerede i dag, om end reguleringen kan siges at være udtryk for spredt fægtning. Der er intet samlet regelsæt for forvaltningsorganisationerne, men kun visse generelt formulerede lovbestemmelser om enkelte organisationer; i 2001 indførtes en generel regel om godkendelse af organisationer på aftalelicensområder. Desuden har Konkurrencerådet i vidt omfang kompetence i henhold til konkurrenceloven. Der er måske behov for et mere samlet regelsæt.

På et møde i Bruxelles den 9. marts 2004 annoncerede Kommissionen to initiativer af betydning for disse overvejelser:

- 1) Kommissionen vil i foråret 2004 publicere en Meddelelse om forvaltning af rettigheder i det indre marked. Meddelelsen vil bl.a. vedrøre kollektiv forvaltning, såkaldt digital rights management (DRM) samt mulighederne for licensering på tværs af de nationale grænser inden for EU.
- 2) Kommissionen vil inden udgangen af 2004 fremlægge et direktivforslag om kollektiv forvaltning af ophavsrettigheder. Direktivforslaget vil vedrøre kontrol med forvaltningsorganisationer, bl.a. forholdet til organisationernes medlemmer og rettighedsbrugere, herunder vedrørende håndtering af tvister om tarifferne.

Meddelelsen om forvaltning af ophavsrettigheder blev publiceret i slutningen af april.²⁹ Her annonceres det, at Kommissionen vil fremlægge et direktivforslag om kollektiv rettighedsforvaltning. Kulturministeriet vil sende Meddelelsen til høring snarest muligt.

På ovenstående baggrund vil Kulturministeriet i løbet af første halvdel af 2004 indkalde til en møderække, der skal afdække de berørte parters holdning til en dansk lovgivning om kollektiv forvaltning af ophavsrettigheder, herunder i lyset af det kommende EU-initiativ. De berørte parter er dels

²⁹ Meddelelsen kan findes på www.europa.eu.int/comm/internal_market/en/intprop/news.

forvaltningsorganisationerne, dels rettighedsbrugerne; sidstnævnte består bl.a. af radio- og tv-foretagender (herunder DR og TV 2/Danmark) og deres organisationer, Forenede Danske Antenneanlæg, Horesta/HTS-I, Dansk Handel & Service samt kommunale og museale organisationer. Deltagerne i møderækken vil fungere som særlig referencegruppe, når direktivforslaget er fremsat.

Møderækken vil kunne fungere som forum for drøftelse af den nuværende lovgivningsmæssige indretning af området, herunder Ophavsretslicensnævnets rolle.

Et EU-direktiv om kollektiv forvaltning kan muligvis forventes vedtaget i 2006. Hvis dette tidsperspektiv holder, vil direktivet kunne gennemføres i form af en særlig dansk lov senest i 2008.

9.4. Aftalelicens

Aftalelicens indebærer, at en bruger, som har indgået aftale med en organisation, der omfatter en væsentlig del af ophavsmændene til en bestemt art af værker, efter loven får ret til at udnytte værker af samme art, selv om ophavsmændene til disse værker ikke repræsenteres af organisationen. Eksempel: En skole har en aftale med Copy-Dan Tekst & Node om fotokopiering af materiale til brug i undervisningen. I kraft af aftalelicensen omfatter aftalen ikke alene bøger og artikler skrevet af forfattere og journalister m.fl., der er medlemmer af en af de organisationer, der indgår i Copy-Dan, men tillige materiale skrevet af udenforstående, herunder udenlandske forfattere og journalister m.v.

Aftalelicens for digital kopiering i erhvervsvirksomheder m.v.

Dansk Journalistforbund har peget på, at der er behov for at udvide aftalelicensen i ophavsretslovens § 14 til også at omfatte digital kopiering i erhvervsvirksomheder m.v.

Spørgsmålet har tidligere været behandlet i Folketinget, i henholdsvis 1998 og 2002. Begge gange har et flertal i Folketinget afvist at udvide aftalelicensen i § 14 til at omfatte digital kopiering. Ved ændringen af ophavsretsloven i 2002 udtalte et flertal i Folketingets Kulturudvalget følgende:

”Under udvalgsbehandlingen har spørgsmålet om udvidelse af aftalelicensen i § 14 til også at omfatte digital kopiering været berørt. Dette spørgsmål har også været fremme ved tidligere ændringer af ophavsretsloven, senest i 1998. Dengang afviste et flertal i udvalget en lovændring under henvisning til, at ”det inden for en nærmere fremtid må forventes, at det vil være muligt for brugerne at kunne foretage den nødvendige rettighedsklarering i forbindelse med en digital kopiering af sådant materiale direkte med de danske bladudgivere og deres journalister”.

Dagbladene har netop lanceret en artikeldatabasetjeneste (InfoMedia), der skulle give elektronisk adgang til de fleste danske dagblades og andre mediers artikler, og som eventuelt imødekommer den forventning, der blev udtrykt i udvalgets betænkning i 1998, jf. betænkning over lovforslag nr. L 37, folketingsåret 1997-98, afgivet den 29. april 1998. Flertallet finder, at behovet for en aftalelicens for digital kopiering i § 14 skal vurderes i lyset af erfaringerne med denne nye tjeneste. Derfor stilles der ikke forslag om ændring af § 14 i dette lovforslag.”

Kulturministeriet følger fortsat opmærksomt udviklingen. Det er ministeriets indtryk, at der med udbredelsen af onlineaviser ikke er det samme behov for at kunne fremstille digitale presseklip i institutioner og virksomheder på aftalelicensvilkår.

Gramex-ordningen

Kulturministeriet finder ikke for tiden tilstrækkeligt grundlag for at ændre tvangslicensen i § 68 til en aftalelicens. Ændringen ville give Gramex en eneret med mulighed for at nedlægge forbud mod udsendelse m.v. af musik. I 2002 ophævedes tvangslicensen for så vidt angår on demand-tilrådighedsstillelse, således at udøvende kunstnere og pladeproducenter nu har en eneret på dette område; det skete på baggrund af infosoc-direktivet og WPPT.

Ministeriet vil følge udviklingen på området med henblik på at vurdere, om der viser sig behov for en aftalelicensordning på on demand-området.

Der udestår et spørgsmål om, hvorvidt Gramex har eller skal have en særlig legitimation i loven til at opkræve vederlag for offentlig fremførelse af fonogrammer på vegne af samtlige udøvende kunstnere og pladeproducenter i henhold til ophavsretslovens § 68. Der verserer flere principielle retssager om, hvorvidt og i givet fald i hvilket omfang der kan indgås aftaler om vederlag for offentlig fremførelse af fonogrammer uden om Gramex. Kulturministeriet må på den baggrund være af den opfattelse, at det er mest korrekt på nuværende tidspunkt at afvente udfaldet af retssagerne og således for indeværende undlade at ændre loven på dette punkt.

10. Sanktioner

10.1. Strengere straffe

Når ophavsretsloven overtrædes, skal det have konsekvenser.

Den 8. august 2003 præsenterede kulturministeren musikhandlingsplanen "Liv i musikken".³⁰ Blandt initiativerne var strengere straffe for ophavsretlige krænkelser som led i bestræbelserne på at øge respekten for ophavsretten.

Forslaget om strengere straffe blev fremsat i et lovforslag (L 55) fra Justitsministeriet den 5. november 2003.

I L 55 foreslås for det første, at uretmæssig tilrådighedsstillelse af ophavsretligt beskyttet materiale for en videre kreds, typisk via internettet, straffes som en grov krænkelse med fængsel i op til 1 år og 6 måneder. Den hidtidige maksimale strafferamme for en sådan udnyttelse af fx musik og film på internettet har været bøde. Desuden foreslås det generelt at hæve strafferammen for de groveste ophavsretlige krænkelser fra et til 6 års fængsel via en overbygning i straffeloven. Hermed straffes grove ophavsretlige krænkelser på linje med tyveri af særlig grov beskaffenhed.

L 55 blev vedtaget af et næsten enstemmigt Folketing den 11. maj 2004.

³⁰ Se nærmere afsn. 6.1.

Det er ikke straf, men derimod erstatning, der er den væsentligste og hyppigst anvendte sanktion i tilfælde af ophavsretlige krænkelse. Det ændrer imidlertid ikke på, at vi i Danmark de senere år har set eksempler på grove sager om piratkopiering, hvor det naturligt er politiet og ikke rettighedshaverne selv, der efterforsker og forfølger sagerne.

I begyndelsen af 2004 blev det oplyst, at det amerikanske forbundspoliti, FBI, nu optrapper indsatsen mod piratkopiering af ophavsretsbeskyttet materiale. Bekæmpelse af piratkopiering anses som FBI's tredjevigtigste indsatsområde (efter bekæmpelse af terrorisme samt efterretningstjeneste).

Der er ingen tvivl om, at der hos politi og anklagemyndighed er stadig større fokus på bekæmpelse af piratkopiering i takt med stigningen i antallet af sager og disses omfang.

10.2. Retshåndhævelsesdirektivet

I januar 2003 fremsatte Kommissionen et direktivforslag om retshåndhævelse på immaterialretsområdet. Efter intensive forhandlinger i efteråret 2003 og begyndelsen af 2004 blev der i marts 2004 opnået enighed mellem Rådet og Europa-Parlamentet om et samlet kompromisforslag. Den formelle vedtagelse af direktivforslaget fandt sted den 26. april 2004.

Direktivet søger i et vist omfang at gennemføre en horisontal harmonisering af de regler om retshåndhævelse af immaterialrettigheder, der findes i medlemsstaterne. Direktivet omfatter alle immaterialrettigheder, fx patenter, varemærker, ophavsret og designrettigheder. Direktivet fastsætter en minimumsharmonisering, når det gælder spørgsmål om erstatningsudmåling, fagedforbud, arrest, bevissikring, informationspligt, tilbagekaldelse og destruktion af krænkende produkter osv. Alle former for strafferetlige sanktioner falder uden for direktivets anvendelsesområde og er derfor fortsat overladt til de enkelte medlemsstater.

Kulturministeriet er p.t. i gang med at analysere, hvilke ændringer i ophavsretsloven der er nødvendige, for at direktivet kan gennemføres i dansk ret. Arbejdet med at gennemføre direktivet vil foregå

i samarbejde med de andre ressortområder, hvis lovgivning er berørt. Det drejer sig om Patent- og Varemærkestyrelsen, Justitsministeriet og Fødevareministeriet.

Det er Kulturministeriets foreløbige vurdering, at direktivet ikke vil give anledning til væsentlige ændringer i ophavsretsloven.

Direktivet forventes gennemført i dansk ret senest i foråret 2006.

11. Information om ophavsret

I forbindelse med udarbejdelsen af en rapport om det nuværende eneretssystem har Institutet for Opinionsanalyse for Økonomi- og Erhvervsministeriet og Kulturministeriet gennemført en undersøgelse blandt visse erhvervsvirksomheder.³¹ I sammenfatningen af undersøgelsen hedder det bl.a.:

”På det ophavsretlige område er der stærk fokus på beskyttelse, da den teknologiske udvikling (f.eks. digital overførsel) i større og større udstrækning muliggør krænkelse af rettighederne med meget store økonomiske konsekvenser til følge. Selve ophavsretsloven opfattes dog i princippet som OK, men der er et for lavt kendskab til loven, og til konsekvenserne af at overtræde den. Der ligger således et primært arbejde med en større oplysning til og holdningsbearbejdning af befolkningen, for dermed at skabe større respekt omkring ophavsretsloven.”

Undersøgelsen understøttes af det forhold, at Kulturministeriet løbende modtager mange henvendelser og forespørgsler, som viser, at usikkerheden om forståelsen af de ophavsretlige regler er udtalt.

Mange er i tvivl om ophavsretsreglerne, som også er komplicerede. Kulturministeriet tror på, at man ved at øge informationsindsatsen på dette område kan bidrage til at skabe en forståelse for ophavsretten. Vi skal forklare, hvad baggrunden er for, at vi har en ophavsret, og dermed medvirke til, at reglerne efterleves.

³¹ ”Undersøgelse vedrørende virksomheders anvendelse af enerettigheder”, december 2002.

En undersøgelse, PLS Rambøll lavede for Jyllands-Posten i 2003, viste, at to tredjedele af de unge synes, at det er acceptabelt at piratkopiere musik og downloade musik ulovligt fra internettet. Det er denne negative holdning, vi skal have vendt.

Et andet holdningsspørgsmål opstår, når fx et forlag skal udgive en kunstbog. Her afholder forlaget udgifterne til andre bidragydere til en bog – herunder redaktionelt arbejde, fotografering, layout og trykning – og så forekommer det ganske naturligt, at forlaget også betaler et rimeligt vederlag til de kunstnere, der har skabt de billeder, som gengives i bogen. Dette er imidlertid ikke en opfattelse, der deles af alle; ofte opfattes vederlaget til kunstnerne som den *sidste* udgift, efter at alle andre udgifter har været budgetteret og afholdt, og dermed som den udgift, der kan få et helt projekt til at blive for dyrt. Formidling af kunst og litteratur er vigtigt, og der skal gælde ordentlige vilkår for formidlerne, men der er også hensyn at tage til ophavsmændene.

Med henblik på at øge kendskabet til og forståelsen for de ophavsretlige regler samt i det hele taget at styrke respekten for ophavsretten, har Kulturministeriet taget initiativ til oprettelse af en ophavsretlig Infokiosk. Infokiosken blev lanceret den 12. marts 2004.

Den foreløbige kulmination på arbejdet i Infokiosken er en hjemmeside – www.infokiosk.dk – der på en let forståelig måde informerer om en række af de problemstillinger, man støder på, når man anvender ophavsretligt beskyttet materiale.

Hjemmesiden vil blive fulgt op af en række yderligere initiativer. Bl.a. kan nævnes en brochure om digital kopiering, som skal være tilgængelig på landets biblioteker og skoler, ligesom Kulturministeriet påtænker at udgive en tegneserie, der skal indeholde en generel beskrivelse af, hvad ophavsret er, og hvorfor man har lovgivning til regulering af ophavsretten. Derudover påtænker Kulturministeriet at tage kontakt til uddannelsesinstitutioner med henblik på at indlede et samarbejde om ophavsret som et led i undervisningen.

En række forespørgsler fra internetbrugere viser desuden, at der er behov for information om, hvilke hjemmesider der er lovlige, og hvilke der er ulovlige, når man ønsker fx at downloade musik. Kul-

turministeriet igangsætter derfor nu et arbejde med at udarbejde positiv- og/eller negativlister, som kan hjælpe brugere til at agere lovligt på internettet.

Endelig påtænker Kulturministeriet i samarbejde med Patent- og Varemærkestyrelsen at udgive en pjece om spil og koncepter i relation til den immaterialretlige beskyttelse, da man begge steder modtager en række spørgsmål vedrørende muligheden for at få beskyttet af en idé eller et koncept til fx et spil, et tv-program eller lignende. Informationen vil naturligvis også ligge på www.infokiosk.dk.

12. Ansættelses- og kontraktforhold

Kulturministeren nedsatte i maj 2003 et udvalg vedrørende revision af ophavsretslovens kapitel 3 – det såkaldte kapitel 3-udvalg. Kommissoriet for udvalget har følgende ordlyd:

”Efter de gældende regler om ophavsret i ansættelsesforhold er udgangspunktet, at ophavsretten opstår hos den ansatte (ophavsmanden), som ved aftaler eller generelle overenskomster kan overdrage retten til udnyttelse af værkerne til arbejdsgiveren. For så vidt angår edb-programmer, er der dog en såkaldt arbejdsgiverregel i ophavsretslovens § 59.

I forbindelse med en ændring af ophavsretsloven i 2002 anførte Danske Dagblades Forening, at der er behov for at ændre retstilstanden, således at der i ophavsretsloven indføres en generel bestemmelse om, at ophavsretten i ansættelsesforhold overgår til arbejdsgiveren. Dansk Journalistforbund har derimod argumenteret for, at der ikke indføres arbejdsgiverregler, da der på dagbladsområdet for størstedelens vedkommende er indgået de nødvendige udnyttelsesaftaler.

På den baggrund har kulturministeren besluttet at nedsætte et udvalg vedrørende ophavsretslovens kapitel 3 om overdragelse af ophavsretten.

Udvalget skal beskrive de omstændigheder, der gør sig gældende ved overdragelse af rettigheder fra ophavsmænd og udøvende kunstnere til producenter og udgivere, herunder i ansæt-

telsesforhold. Udvalget bør i denne forbindelse belyse retsstillingen i andre lande vedrørende overdragelse af ophavsrettigheder.

Udvalget skal vurdere, om der er behov for ændringer i ophavsretslovens kapitel 3, og i givet fald fremkomme med konkrete forslag til lovændringer.

Udvalget skal særligt forholde sig til, om ophavsretsloven bør ændres på følgende områder:

- indførelse af en arbejdsgiverregel, enten generelt eller på udvalgte områder
- indførelse af regler om beskyttelse af ophavsmænd og udøvende kunstnere mod urimelige kontrakter, herunder et uoverdrageligt krav på et rimeligt vederlag og fastsættelse af et sådant vederlag
- ændring af §§ 54 og 55, herunder om bestemmelserne skal være helt eller delvist præceptive, og om betingelserne for tilbagefaldsret skal lempes eller skærpes
- ændring af § 56, stk. 1, således at muligheden for at foretage ændringer udvides
- udvidelse af § 58 til også at omfatte udøvende kunstnere og til at gælde for alle værkskategorier

I tilslutning hertil skal udvalget vurdere anvendelsen af standardkontrakter.

Udvalget sammensættes af fem repræsentanter for henholdsvis Samrådet for Ophavsret og Ophavsretligt Forum samt en formand udpeget af kulturministeren. En repræsentant for Kulturministeriet er observatør i udvalget. Udvalget kan efter behov inddrage sagkyndige uden for udvalget.

Kulturministeriet stiller sekretariatsbistand til rådighed for udvalget.

Udvalgets arbejde afsluttes med en betænkning, som forventes afleveret til regeringen i løbet af foråret 2005.”

Repræsentanterne i udvalget for Samrådet for Ophavsret er fra Dansk Journalistforbund, Dansk Skuespillerforbund, Dansk Musikerforbund, KODA og AC/UBVA. Repræsentanterne for Ophavsretligt Forum er fra Danske Dagblades Forening, DR, film- og pladeindustrien, Den danske Forlæggerforening og Danske Teatres Fællesorganisation. Herudover indbydes andre relevante organisationer til at deltage i udvalgets møder, når de emner, som udvalget behandler, fordrer en sådan deltagelse.

Kulturministeriet agter at gennemføre eventuelle ændringer på baggrund af kapitel 3-udvalgets betænkning i 2005 eller 2006.

13. WIPO og EU

13.1. Lovvalg

Kulturministeriet går ind for, at man i WIPO-sammenhæng arbejder hen imod et internationalt regelsæt om lovvalg ved grænseoverskridende onlinetransmissioner m.v. Det er utilfredsstillende, at der i dag ikke er enighed i verdenssamfundet om, hvilket lands lovgivning der skal anvendes ved ophavsretlige tvister i forbindelse med krænkelse på internettet: Er det oprindelseslandets lovgivning, modtagelandets lovgivning eller et tredje lands lovgivning? Også spørgsmålet om lovvalg vedrørende indehaveren af ophavsrettigheder og nærtstående rettigheder kan med fordel indgå i overvejelserne. I første omgang kunne man forestille sig ikke-bindende rekommandationer eller lignende, som ad åre måske kan afløses af en egentlig traktat. Indholdet af regelsættet, valget af lovvalget så at sige, må afhænge af de fremtidige undersøgelser og drøftelser. Det er endnu for tidligt at sige noget om tidsperspektiverne.

Lovvalgsspørgsmålet er en prioriteret sag i Kulturministeriets WIPO-arbejde.

13.2. Audiovisuelle fremførelser

Kulturministeriet finder det beklageligt, at der endnu ikke er en international konvention om de såkaldte audiovisuelle fremførelser, dvs. beskyttelse af skuespillere og andre udøvende kunstnere i film m.v. Der blev gjort forsøg på konferencer i 1961 (der vedtog Romkonventionen) og 1996 (der vedtog WPPT) og på en særskilt konference i 2000. Uenigheden går på, at USA kræver en formodningsregel, hvorefter de udøvende kunstners rettigheder skal tilhøre filmproducenten, mens EU ikke vil acceptere en sådan regel. Kulturministeriet vil fortsat arbejde for vedtagelsen af en konvention på dette område, men vel at mærke med den forudsætning, at det sker uden den af USA ønskede formodningsregel; dét er en ufravigelig forudsætning. En konvention om beskyttelse af skuespillere skal i sagens natur give beskyttelse af skuespillerne, ikke filmproducenterne (som i forvejen har en international beskyttelse).

Selv om der ikke i WIPO måtte blive opnået enighed om en sådan konvention, bør det efter Kulturministeriets opfattelse ikke blokere for et fremtidigt WIPO-samarbejde på andre områder, herunder vedtagelsen af en traktat om beskyttelse af radio- og tv-foretagender, uanset at det principielt er uheldigt at efterlade én kunstnergruppe uden international retsbeskyttelse. Det hører med i billedet, at danske skuespillere m.fl. i dag har et højt beskyttelsesniveau og således ikke vil blive direkte berørt af en konvention. Spørgsmålet behandles igen på WIPO's næste generalforsamling i efteråret 2004.

13.3. Beskyttelse af radio- og tv-foretagender

Kulturministeriet støtter WIPO-arbejdet med en traktat om beskyttelse af radio- og tv-foretagender, således at denne kommer på højde med WPPT-reglerne om udøvende kunstnere og pladeproducenter. En diplomatisk konference om en sådan traktat forventes afholdt i 2005 eller 2006. Med henblik på at sikre en snarlig gennemførelse af en sådan traktat bør spørgsmålet om producentbeskyttelse af webcasting (dvs. visse former for streaming på internettet m.v.) henskydes til efterfølgende eller sideløbende drøftelser.

13.4. Syns- og læsehandicappede

Hvad angår undtagelser til fordel for blinde og andre syns- og læsehandicappede, vil Kulturministeriet overveje positivt, om der bør gennemføres internationale rekommandationer, en traktat eller lignende. Der er i WIPO tradition for, at spørgsmålet om undtagelser fra eneretten overlades til national lovgivning, således at kun overgrænsen for undtagelserne er harmoniseret. Kulturministeriet har imidlertid forståelse for, at grænseoverskridende udnyttelsesformer kan medføre et behov for genovervejelse af dette udgangspunkt, bl.a. fordi de færreste lande har samme grad af undtagelser til fordel for disse grupper, som Danmark har; dette blev dokumenteret på et WIPO-seminar i november 2003 om netop de syns- og læsehandicappedes forhold.³² Det er endnu for tidligt at sige noget om tidsperspektiverne.

13.5. Folklore

Kulturministeriet har intet principielt imod en international beskyttelse af folklore, fx med det formål at forhindre andres uretmæssige kommercielle udnyttelse af oprindelige folks traditionelle kulturelle udtryksformer. Dette er et ønske fra mange ulande. Der er imidlertid stadig mange uafklarede spørgsmål, herunder hvordan en evt. folklorebeskyttelse skal reguleres i forhold til det grundlæggende princip inden for ophavsretten om manglende beskyttelse af ideer, metoder osv. Derfor er der grund til et fortsat udredningsarbejde inden for WIPO, hvor også nationale og regionale erfaringer med folklorebeskyttelse bør analyseres. Det skal analyseres, hvordan man via retningslinjer eller lignende kunne yde beskyttelse mod uberettiget kommerciel udnyttelse af oprindelige folks traditionelle kulturelle udtryk.

Kulturministeriet er på dette felt i tæt kontakt med de grønlandske og færøske hjemmestyremyndigheder, ligesom der er en forbindelse til Unesco's konvention fra 2003 om den immaterielle kulturarv. WIPO har allerede holdt en række møder om folklore; det næste finder sted i november 2004.

³² Se også pkt. 6.3 ovenfor.

13.6. EU-harmonisering

Et EU-direktiv fra september 2001 om følgeret for ophavsmanden til et originalkunstværk skal senest den 1. januar 2006 gennemføres i dansk ret. Dette nødvendiggør en justering af ophavsretslovens § 38; et lovforslag forventes fremsat i Folketinget i efteråret 2005. Gennemførelsen forberedes i samarbejde med de øvrige nordiske lande

Hvad angår yderligere EU-harmonisering på ophavsretsområdet vil Kulturministeriet afvente et udspil fra Kommissionen, som forventes at fremlægge en Meddelelse i så henseende i løbet af foråret 2004. Efter planen skal Kommissionen endvidere inden udgangen af 2004 fremlægge en rapport om anvendelsen af infosoc-direktivet, navnlig vedrørende de tekniske foranstaltninger; denne rapport vil indgå i den danske evaluering af reglerne, jf. afsn. 7, og vil naturligvis også danne grundlag for overvejelser om revision af direktivet.

Hvad angår spørgsmålet om et muligt EU-direktiv om kollektiv forvaltning henvises til afsn. 9.3. Om retshåndhævelsesdirektivet, se afsn. 10.

13.7. Tilknytningskriterier for beskyttelse af pladeproducenter

I hvert fald på ét punkt finder Kulturministeriet behov for en EU-harmonisering ud over de allerede vedtagne syv ophavsretsdirektiver. Det drejer sig om de såkaldte tilknytningskriterier for beskyttelse af pladeproducenter. Når Fællesskabet som sådant (sammen med de enkelte EU-lande) skal ratificere WPPT, hvilket formentlig sker i 2005, er det problematisk, at EU-landene anvender forskellige kriterier; nogle lande anvender et optagelseskriterium (dvs. hvor pladen er optaget), andre et nationalitetskriterium (dvs. hvor pladeselskabet er hjemmehørende), og en tredje gruppe anerkender tillige et udgivelseskriterium (dvs. hvor pladen første gang er udgivet). Ved ændringen af ophavsretsloven i 2002 blev de danske kriterier tilpasset de internationale standarder.

Kulturministeriet går ind for en harmonisering, der udelukker anvendelse af udgivelseskriteriet; en sådan harmonisering bør gennemføres snarest muligt efter 2005. Ministeriets holdning skyldes, at anvendelsen af et udgivelseskriterium ville medføre forpligtelse til, at der opkræves vederlag for og

afregnes vederlag til cd'er og andre fonogrammer fra USA, eftersom disse som oftest udgives samtidigt i USA og Storbritannien. Kulturministeriet finder det ikke rimeligt at pålægge danske radio-stationer m.v. en sådan ganske betydelig betalingsforpligtelse, når USA ikke har gennemført en tilsvarende vederlagsordning.

Kulturministeriet lægger afgørende vægt på denne holdning i det videre arbejde med spørgsmålet inden for EU.

13.8 Ratifikation af WCT og WPPT

De to WIPO-traktater fra 1996, WCT og WPPT, er blevet ratificeret af et stort antal lande, men endnu ikke af EU og dets medlemsstater. Traktaterne skal ratificeres samtidigt af alle EU-landene, og et enkelt land kan derfor ikke isoleret ratificere traktaterne. Med Folketingets vedtagelse i december 2002 af lovforslaget om gennemførelse af infosoc-direktivet blev der samtidig åbnet mulighed for, at Danmark sammen med de øvrige EU-lande kan ratificere WIPO-traktaterne. Dette forventes at ske i løbet af 2005.

Infosoc-direktivet sikrer en ensartet gennemførelse af WIPO-traktaterne inden for EU. Grunden til den betydelige forsinkelse er, at infosoc-direktivet i en række EU-lande er blevet gennemført sent i forhold til implementeringsfristen (22. december 2002).

14. Skema med oversigt over initiativer

	EMNE	TIDSPLAN
1.	Forbud mod kopiering af lånte og lejede eksemplarer	Er gennemført i december 2003
2.	Forbud mod brug af kommerciel fremmed medhjælp til privatkopiering	Er gennemført i december 2003
3.	Ophavsretslicensnævnets behandling af mindre sager	En ny bekendtgørelse blev udstedt med virkning fra 1. februar 2004; evaluering 2006 eller 2007
4.	Information om ophavsret	Kulturministeriets Infokiosk blev lanceret den 12. marts 2004; informationsindsatsen udbygges løbende
5.	Genindførelse af global konsumtion	Løbende indsats i bl.a. Kommissionens Kontaktkomité
6.	Strengere straffe for ophavsretskrænkelser	Justitsministeriets lovforslag blev vedtaget i Folketinget den 11. maj 2004
7.	Kollektiv forvaltning	Kulturministeriet vil i første halvdel af 2004 indkalde til en møderække; et direktiv kan forventes vedtaget i 2006, og en dansk gennemførelse kan i så fald forventes senest i 2008
8.	Ændring af § 17 om syns- og læsehandicappede (lydbøger m.v.)	Lovforslag forventes fremsat i november 2004
9.	Ændring af regler om kopiering på arkiver og biblioteker (pligtaflevering, brug på stedet, forsker adgang m.v.)	Lovforslag forventes fremsat i november 2004
10.	Museers gengivelse af kunstværker	Lovforslag forventes fremsat i november 2004; derudover fortsat dialog med parterne (statusmøde august 2004)
11.	Tekniske foranstaltninger og blankbåndsvederlag	Kulturministeriet afholder i anden halvdel af 2004 et seminar med en midtvejsevaluering; reglerne skal til fornyet vurdering i Folketinget i folketingsåret 2005-06
12.	Audiovisuelle fremførelser	Emnet behandles igen på WIPO's næste generalforsamling i efteråret 2004
13.	Folklore	Det er endnu for tidligt at sige noget om tidsperspektiverne; næste WIPO-møde afholdes i november 2004
14.	Administrative ændringer i blankbåndsordningen	Kulturministeriet tager kontakt til de berørte parter i slutningen af 2004 med henblik på evt. ændringer i 2005
15.	Ratifikation af WCT og WPPT	WIPO-traktaterne forventes ratificeret i løbet af 2005
16.	Udsendelsesbegrebet i ophavsretsloven og radio- og tv-loven (konvergens)	Arbejdsgruppe nedsættes i 2005; gennemførelse af lovændringer kan forventes i 2007 eller 2008
17.	Stillbilleder af skuespillere	Dansk Skuespillerforbund indkaldes til et sonderende møde i 2005; en evt. arbejdsgruppe nedsættes i 2005 eller 2006 med henblik på evt. lovændring i 2007 eller 2008
18.	Arv og skifte	Samarbejdet mellem Kulturministeriet og Justits-

		ministeriet forventes at føre til konkrete ændringer i 2005 eller 2006
19.	Ansættelses- og kontraktforhold	Det såkaldte Kapitel 3-udvalg forventes at afgive betænkning i foråret 2005; evt. lovændringer agtes gennemført i 2005 eller 2006
20.	Beskyttelse af radio- og tv-foretagender	En diplomatisk konference i WIPO-regi forventes afholdt i 2005 eller 2006
21.	Gennemførelse af følgeretsdirektivet	Lovforslag forventes fremsat i efteråret 2005
22.	Tilknytningskriterier for beskyttelse af plade-producenter	Det er endnu for tidligt at sige noget om tidsperspektiverne, men en evt. EU-harmonisering kan forhåbentlig ske snarest mulig efter 2005
23.	Vurdering af, om aftalelicensen i § 16, stk. 2, skal udvides til bl.a. on demand-tilrådighedsstillelse	Fornyet stillingtagen i 2006 eller 2007
24.	Retshåndhævelsesdirektivet	Direktivet blev vedtaget i april 2004 og forventes gennemført i dansk ret senest i foråret 2006
25.	Lovvalg	Det er endnu for tidligt at sige noget om tidsperspektiverne
26.	WIPO-spørgsmål vedrørende syns- og læsehæmmede	Det er endnu for tidligt at sige noget om tidsperspektiverne
27.	Artistbeskyttelse	En møderække er sat i bero på grund af manglende reaktion fra Dansk Artist Forbund

Til organisationer, institutioner m.v.
på vedlagte liste

28. februar 2003

Kulturministeriets arbejdsprogram for ophavsretten 2003-2008

Det er blevet tiden at skue fremad i et mere langsigtet perspektiv inden for ophavsretten.

Folketinget har i december 2002 vedtaget en ændring af ophavsretsloven med særligt henblik på implementering af EU-direktivet om ophavsret i informationsområdet (infosoc-direktivet). Lov nr. 1051 af 17. december 2002 indebærer bl.a. en retlig beskyttelse af tekniske beskyttelsesforanstaltninger (kopispærringer og lignende) og et forbud mod videresalg af værkseksemplarer erhvervet i lande uden for EU/EØS (regional konsumtion). Lovændringen medfører også nye aftalelicenser.

På internationalt plan er der i regi af FN-organisationen for immaterialret, WIPO, i december 1996 vedtaget to nye traktater, WIPO Copyright Treaty og WIPO Performances and Phonograms Treaty; traktaterne trådte i kraft i begyndelsen af 2002. I 2001 vedtoges de seneste EU-direktiver på ophavsrettens område, infosoc-direktivet og følgeretsdirektivet, således at der i dag er i alt syv ophavsretsdirektiver. Der er ikke umiddelbart nye direktiver eller traktater i støbeskeen (bortset fra et helt nyt direktivforslag om retshåndhævelse af immaterialrettigheder).

Inden for såvel WIPO som EU er det på dagsordenen at drøfte fremtiden, dvs. hvilke ophavsretlige emner der i de kommende år bør gøres til genstand for harmonisering.

Vi står med andre ord ved en skillevej inden for ophavsretten, både nationalt og internationalt. En tid til at gøre status over de resultater, der er i hus. Og en tid til at fundere over fremtidige initiativer.

På denne baggrund ønsker Kulturministeriet at indlede en dialog med ophavsretsinteressenterne i Danmark om Kulturministeriets arbejdsprogram for ophavsretten i en fem-års periode frem til 2008.

---o0o---

Udgangspunktet for denne proces er, at den ophavsretlige regulering samfundsmæssigt har to sider.

Den ene side er, at ophavsmænds og andres ophavsrettigheder ønskes tilgodeset. Det er i samfundets interesse at have et sæt regler, der sikrer rettighedshaverne vederlag for deres indsats, fordi dette er rimeligt og på afgørende vis giver de kreative kræfter tilskyndelse til ny produktion og ny udbredelse af værker.

Den anden side er, at der også er hensyn at tage til brugerne. Det er også i samfundets interesse, at eneretten ikke vanskeliggør eller umuliggør enhver disposition fra anden side over én gang skabte og udbredte værker. Derfor må man i ophavsretten søge at indkredse de tilfælde, hvor andre uden nævneværdig skade for rettighedshaverne på forskellig måde frit bør kunne tilegne sig eller nyttiggøre frugten af deres arbejde og, for så vidt dette ikke er tilfældet, anvise løsningsmuligheder med hensyn til den praktiske rettighedsklarering.

Lovgivningen om ophavsret skal således i lyset af den til enhver tid pågående tekniske udvikling søge at finde balancen mellem eneretten og undtagelserne fra denne.

Kulturministeriets opgave er at bidrage til at få ophavsretten til at fungere bedst muligt i praksis. Det sker med udgangspunkt i en nordisk retsenhed og inden for rammerne af EU-direktiver og internationale konventioner på området.

---o0o---

Dette diskussionspapir har til formål at lægge op til en bred debat om de ophavsretlige perspektiver og målsætninger fem år frem. Kulturministeriet ønsker en proces præget af åbenhed og transparens og indbyder alle interessenter til at fremkomme med deres synspunkter.

Kulturministeriet organiserer i den forbindelse en ophavsretskonference (Ophavsretten fem år frem), hvor repræsentanter for dels bruger-, dels rettighedshavergrupper får lejlighed til at debattere og fremlægge deres synspunkter. Der etableres en række paneler, der skal drøfte udvalgte temaer. Kulturministeriets opgave på konferencen vil være at lytte.

Alle organisationer, institutioner m.v. på vedlagte liste inviteres derfor til at deltage i konferencen

den 13. maj 2003

Nærmere oplysning om tilmelding, sted osv. følger snarest muligt. Der bliver ikke udarbejdet et egentlig referat af konferencen. Tanken er, at de enkelte organisationer, institutioner m.v. kan lade konferencens forløb indgå i overvejelserne vedr. høringssvar til ministeriet.

Processen vil munde ud i en samlet rapport med sammenfatning af de modtagne høringssvar og af synspunkter fremkommet på konferencen. Høringssvarene vil sammen med rapporten blive offentliggjort på Kulturministeriets hjemmeside.

Høringssvarene m.v. vil tjene som inspiration for Kulturministeriets overvejelser. Resultatet af processen vil fremgå af de fremtidige tiltag fra Kulturministeriet på ophavsretsområdet. Det kan naturligvis ikke forventes, at alle modtagne forslag og ideer vil føre til konkrete initiativer.

Fristen for at afgive høringssvar, der kan indgå i det samlede notat, er

den 2. juni 2003

Vedlagt følger **Kulturministeriets forslag til temaer**. Man er naturligvis velkommen til at også at berøre andre temaer. Rækkefølgen er ikke udtryk for nogen prioritering fra ministeriets side. Ministeriet er også interesseret i at modtage mere almene overvejelser om ophavsrettens fremtidige perspektiver. Det er naturligvis under alle omstændigheder op til de enkelte organisationer, institutioner m.v. at beslutte, hvor meget man vil gøre ud af høringssvaret til Kulturministeriet. Spørgsmål om processen kan rettes til fuldmægtig Mette Lindskoug (ml@kum.dk).

Med venlig hilsen

Peter Schønning
Kontorchef

Bilag 2 (til arbejdsprogrammet)

H Ø R I N G S O V E R S I G T

29. marts 2004

Kulturministeriets arbejdsprogram frem til 2008

Oversigten indeholder en gennemgang af indkomne høringssvar til arbejdsprogrammet suppleret af synspunkter, som kom frem på konferencen den 13. maj 2003. Oversigten er inddelt i følgende emner:

1. Generelt
2. Beskyttelsens omfang
3. Tilladelser og aftaler
4. Sanktioner
5. Information om ophavsret
6. EU og WIPO
7. Tekniske foranstaltninger m.v.
8. Blankbåndsordningen
9. Ansættelses- og kontraktforhold
10. Andet

Som bilag til høringsoversigten vedlægges en oversigt over de parter, som har afgivet høringssvar.

1. Generelt

A C/UBVA, Dansk Journalistforbund, Dansk Musiker Forbund, Handel, Transport og Serviceerhvervene Interesseorganisationen (HTS-I) og Høresta samt *Kulturarvsstyrelsen* hilser Kulturministeriets invitation til at fremkomme med visioner for det ophavsretlige område frem til 2008 velkommen.

A C/UBVA opfordrer til en sproglig og systematisk gennemskrivning af ophavsretsloven med henblik på at lette dens tilgængelighed.

Copy-Dan Billedkunst er af den opfattelse, at den nuværende ophavsretslov som udgangspunkt giver billedkunstnerne en rimelig beskyttelse af deres værker, og at ophavsretten kun kan overleve på længere sigt, hvis lovgivning og rettighedsforvaltning spiller sammen på en måde, så brugerne får let adgang til reproduktion, visning og fremførelse af kunstværker, samtidig med at ophavsmandenes økonomiske og ideelle rettigheder respekteres.

Danske Dramatikeres Forbund tvivler på, at der eksisterer et reelt modsætningsforhold mellem rettighedshavere og brugere i spørgsmålet om vederlæggelse for brug af kunstneriske værker. Forbundet mener, at brugerne vil ændre holdning, når de bliver gjort opmærksomme på, at manglende betaling vil medføre en kraftig indskrænkning i kulturudbuddet.

Efter *KODA* og *NCB's* opfattelse har de grundlæggende principper i ophavsretsloven vist sig egnede til at håndtere den teknologiske udvikling. Der er derfor ikke behov for at ændre på lovens hovedregler.

Københavns Kommune, Kultur- og Fritidsforvaltningen mener, at Kulturministeriet bør arbejde for muligheden for fri udveksling af information under hensyntagen til rettighedshavernes legitime interesser. Det er afgørende, at ophavsretten ikke når en tilstand, hvor den kommercielle underholdningsindustri beskyttelseskrav kommer til at begrænse fri informationsanvendelse.

2. Beskyttelsens omfang

Generelt:

A dvok at Johan Schliiter anfører, at fremførelse af film i skoleklasser bør anses for offentlig fremførelse (anført på konferencen den 13. maj 2003).

Copy-Dan Billedkunst ønsker indført et ophavsretligt baseret visningsvederlag til genopretning af balancen mellem hensynet til kunstnerne og hensynet til almenheden. Visningsvederlaget bør være knyttet til egentlige kunststillinger, dvs. udstillinger som foranstalles af offentlige institutioner og andre juridiske personer, som ejes eller kontrolleres af det offentlige.

Danmarks Radio (DR) og TV 2/ Danmark (TV 2) tilkendegiver, at der er behov for at få fastslået, at begreberne webcasting og simulcasting hører under udsendelsesbegrebet. De mener ikke, de drøftelser der p.t. pågår i WIPO-regi har til formål at tage stilling til udsendelsesbegrebet, ligesom DR afviser at webcasting er omfattet af e-handelslovens regelsæt.

HTS-I og HORESTA udtrykker behov for, at praksis vedrørende hotelgæsters mulighed for at lytte til musik og se tv eller video/ dvd ændres, således at det ikke betragtes som offentlig, men privat fremførelse uden krav på vederlag til rettighedshaverne.

KODA og NCB anfører, at der er behov for en bedre ophavsretlig beskyttelse, så komponister og sangskrivere kan leve af deres værker. Det bør indføres som generelt princip, at hvis en undtagelsesbestemmelse er nødvendig, skal rettighedshaverne have en rimelig kompensation.

Københavns Kommune, Kultur- og Fritidsforvaltningen mener, at dybe links frit bør kunne anvendes i forhold til materiale, der stilles til rådighed på ikke-kommerciel basis. Der skal være tale om loyal anvendelse, dvs. efter god skik, betinget af formål og med kildeangivelse.

Sammenslutningen af Lokalkrivers og Landsforeningen til bevaring af fotografier og film efterlyser klarere definitioner af henholdsvis fotografiske billeder og fotografiske værker, således at landets arkiver, museer og biblioteker får et fælles udgangspunkt i formidling og tilgængeliggørelse af deres samlinger.

Ophavsretslovens § 12 om eksemplarfremstilling til privat brug:

Brancheforeningen ForbrugerElektronik mener, ophavsretsloven skal sikre private forbrugeres mulighed for at tage kopi af egen indkøbt cd eller dvd samt indkøbte filer, med henblik på at sikre sig en back-up og en kopi til anvendelse i andre af husstandens apparater. Rettighedshaverne må beskyttes sig mod kopiering ved at anvende kopibeskyttelsessystemer, der dog ikke må begrænse den private brugers muligheder som ovenfor nævnt.

Dansk Forfatterforening, Den danske Forlæggerforening, Digital Forbruger Danmark, Forbrugerrådet samt *HTS-I og Høresta* støtter et forbud mod digital kopiering af lånte eksemplarer og mener, det bør gælde for alle værksarter. *Digital Forbruger Danmark* advarer dog samtidig mod en eventuel lovændring alene til fremme af rettighedshavernes interesser. *KODA* og *NCB* støtter også et forbud for så vidt angår musik- og filmværker. *Biblioteksparaphyen* finder, at et eventuelt forbud kun bør finde anvendelse på musik- og filmværker – ikke på litterære værker. *Københavns Kommune, Kultur- og Fritidsforvaltningen* støtter ikke et forbud mod digital kopiering af lånte eksemplarer.

Dansk Forfatterforening og *Den danske Forlæggerforening* finder endvidere en skærpelse af reglerne om papirkopiering nødvendig som følge af den omfattende kopiering i fx kopibutikker. Primært ønskes det, at man kun må kopiere til privat brug på grundlag af et eksemplar købt af den, der ønsker flere eksemplarer. Subsidiært ønskes det, at kopiering ikke må foretages ved fremmed medhjælp, at der kun må tages én kopi af værket, og at der ikke lovligt kan kopieres et helt bogværk, men kun mindre dele.

Danske Dagblades Forening kritiserer § 12, som findes uklart formuleret, ligesom de udtrykker tvivl om, hvorvidt bestemmelsen er i overensstemmelse med infosoc-direktivets artikel 5, stk. 2, litra b. Foreningen mener, at bestemmelsen bør indskrænkes og gøres klarere.

Danske skønlitterære Forfattere ønsker adgangen til privatkopiering indskrænket, således at det kun er tilladt at tage kopier til eget brug.

KODA og *NCB* anfører, at adgangen til privatkopiering bør være snæver.

STOP I/S opfordrer til, at der indføres forbud mod kopiering af værkseksemplarer, man ikke har erhvervet lovligt, og som man ikke fortsat er i besiddelse af.

Ophavsretslovens § 15 om eksemplarfremstilling på sygehuse m.v.:

KODA og *NCB* opfordrer til, at bestemmelsen ophæves eller indskrænkes.

Ophavsretslovens § 16, stk. 1, om eksemplarfremstilling på arkiver, biblioteker og museer:

Kulturarvsstyrelsen ønsker § 16, stk. 1, udvidet til at omfatte museers eksemplarfremstilling af værker på fx video og dvd til brug for offentlig fremførelse.

Ophavsretslovens § 17 om eksemplarfremstilling til syns- og hørehandicappede:

Danmarks Blindebibliotek efterlyser en præcisering af, hvilke produktionstyper der omfattes af § 17, stk. 1. Derudover ønskes en afklaring af, hvorledes royalty håndteres i en on demand-distribution, hvor der udleveres et eksemplar pr. udlån. Endelig opfordres der til en diskussion af spørgsmålet om krypteringskrav, da der er stigende pres fra rettighedshaverne desangående.

Dansk Forfatterforening og *Den danske Forlæggerforening* kritiserer tvangslicensen for lydbøger til de synshandicappede. Den vide adgang til digital udnyttelse af litterære værker i § 17 gør, at forfatternes indtægtsmuligheder på almindelige lydbøger er væsentligt forringet, da loven ikke stiller de nødvendige sikkerhedskrav til brugerne for at undgå, at lydbøger til synshandicappede spredes videre til andre. Man har ikke de fornødne værktøjer til at foretage kryptering af de lydbøger på cd, der udsendes til de synshandicappede, og dette materiale er således meget udsat for ulovlig kopiering.

Ophavsretslovens § 18 om fremstilling af antologier til brug i undervisningsvirksomhed m.v.:

Dansk Forfatterforening mener, rettighedshaverne får for lave vederlag, når deres værker anvendes i undervisningsantologier.

KODA og *NCB* opfordrer til, at stk. 3 om sanghæfter ophæves eller indskrænkes.

Ophavsretslovens § 19 om spredning af eksemplarer:

Bibliotek.sparaplyen, Den danske Boghandlerforening og Københavns Kommune, Kultur- og Fritidsforvaltningen støtter regeringens bestræbelser på at ændre reglerne med forbud mod parallel- og specialimport af værker fra lande uden for EU/ EØS. *Dansk Industri og ITEK* samt advokat *Johan Schliüter* er imod disse bestræbelser (for advokat Johan Schliüters vedkommende: Anført på konferencen den 13. maj 2003).

Dansk Musik er Forbund ønsker, at der i § 65, stk. 4, henvises til hele § 19, således at adgangen til udlån af offentliggjorte værker også begrænses for så vidt angår de udøvende kunstnere.

Dansk Skuespillerforbund gør gældende, at udlånsretten i § 19, stk. 3, også bør finde anvendelse for de udøvende kunstnere, således at der gælder det samme for de udøvende kunstnere som for de skabende kunstnere på dette område.

Den danske Forlæggerforening opfordrer til en skærpelse af reglerne om udlån af edb-programmer i digitaliseret form, hvis de udgør en del af et litterært værk. De nuværende regler betyder, at udlån af fx ordbøger på cd-rom ikke kan forbydes, hvilket er betænkeligt, da sådanne cd-rom'er er særdeles sårbare over for kopiering.

KODA og *NCB* anfører, at komponister og sangskrivere bør have eneret til offentligt udlån af deres præstationer og værker.

Ophavsretslovens § 21 om offentlig fremførelse:

KODA og *NCB* opfordrer til, at stk. 1, nr. 1 og nr. 2, 1. led, ophæves eller indskrænkes.

Sammenslutningen af Lok alarkiver og *Landsforeningen til Bevaring af Fotografier og Film* anbefaler, at arkiver sidestilles med biblioteker i relation til stk. 3, da samme hensyn og interesser gør sig gældende.

Ophavsretslovens §§ 23-24 om gengivelse af kunstværker m.v.:

Copy-Dan Billedkunst sætter spørgsmålstegn ved, om det er rimeligt at opretholde den frie adgang til gengivelse af kunstværker i kataloger og i meddelelser om udstilling eller salg i § 24, stk. 1, da denne bestemmelse fratager kunstnerne en

oplagt indtægtsmulighed. Der opfordres til, at der indføres en aftalelicens på dette område. Adgangen til at gengive kunstværker i forbindelse med meddelelse om udstilling eller salg er rimelig, men der burde være knyttet et vederlag til gengivelse af kunstværker i egentlige auktionskataloger, som i vidt omfang er attraktive også efter afholdelse af auktionen.

Danske Dagblades Forening opfordrer Kulturministeriet til at arbejde for en mere hensigtsmæssig fortolkning af ophavsretslovens §§ 23-24, som ikke stiller rigoristiske krav til, hvad der er en dagsbegivenhed, og hvornår kunstværker, der er placeret i bybilledet, kan afbildes.

Den danske Forlæggerforening efterlyser en lempelse af § 23, stk. 4, således at denne kommer til også at gælde for gengivelse i bøger, da det typisk er for dyrt for forlagene at gengive billedkunst, fotografier m.v. grundet de betydelige vederlag til rettighedshaverne.

Foreningen af Danske Kunstmuseer finder spørgsmålet om museernes samlingers tilgængelighed på nettet meget afgørende. Der består et misforhold mellem museumslovens ønske om, at man følger med tiden og udnytter de digitale muligheder i forhold til de begrænsninger på det digitale område, begrundet i de digitale mediers reproducerbarhed, der følger af ophavsretsloven. Konsekvenserne af de strenge regler vedrørende digitalisering betyder, at kun værker, der ikke længere nyder ophavsretlig beskyttelse, gøres til genstand for digitalisering, hvilket ikke giver et korrekt billede af museernes samlinger, ligesom det betyder, at man ikke kan give alle en fuldstændig adgang til den samlede danske kulturarv. Man ønsker således, at de digitale medier sidestilles med de analoge medier af hensyn til vidensspredningen og offentlighedens krav på fuld adgang til egen kulturarv.

Kulturarvsstyrelsen ønsker, at museer frit skal kunne gengive værker fra deres samlinger, herunder værker der ikke udstilles permanent, på deres hjemmesider.

Sammenslutningen af Lokalkiver og Landsforeningen til Bevarelse af Fotografier og Film finder sondringen i § 23 mellem den vederlagsfrie kritisk-videnskabelige ikke-kommercielle publikationsudgivelse og den kritisk-videnskabelige publikation,

der udgives i erhvervsøjemed, og som dermed kræver forhåndstilladelse, vanskeligt håndterbar.

Ophavsretslovens § 27 om offentlige forhandlinger, aktindsigt m.v.:

Sammenslutningen af Lokalkiver ønsker bestemmelsen i § 27, stk. 2, ændret, da et generelt kopieringsforbud for så vidt angår private arkivalier synes at være helt urimeligt, eftersom privates arkivalier, der har karakter af litterære eller kunstneriske værker, udgør en meget lille del af de samlede private arkivalier, og idet materialet stort set kun har forskningsmæssig interesse og aldrig bliver gjort til genstand for kommerciel udnyttelse.

Ophavsretslovens § 31 om efemere optagelser:

DR og *TV 2* afviser, at det er rimeligt at indføre begrænsninger i *DR*'s efemere rettigheder, som har eksisteret siden 1961. *DR* er af den opfattelse, at en sådan indskrænkning dels ikke har hjemmel i 31, stk. 2, dels vil stride mod Højesterets afgørelse i november 2002 vedr. *DR*'s brug af cd-musik i dramatiske produktioner. Højesteret udtalte i den forbindelse også, at § 31 ikke er i strid med Danmarks internationale forpligtelser.

Dansk Skuespillerforbund finder, at reglerne om efemere optagelser kun bør ændres i det omfang, de viser sig at indebære økonomiske skadevirkninger for rettighedshaverne.

IA STAR advarer mod at indføre begrænsninger i retten til efemere optagelser, da det er en vigtig del af radio- og tv-virksomhed at kunne foretage sådanne optagelser og anvende dem i såvel redigerings- som udsendelsessituationer.

KODA og *NCB* mener, at adgangen til at foretage efemere optagelser bør indsnævres, således at der kommer begrænsninger i tid, antal fremførelser, og hvad der skal forstås ved et radio- og tv-foretagende og udsendelse i radio og tv. Det bør præciseres, at det kun er radiofonien selv, som kan foretage efemere optagelser, og at det skal ske ved hjælp af radiofoniens eget udstyr. *A dvok at Johan Schliüter* anfører også, at der bør indføres en tidsmæssig begrænsning for efemere optagelser (anført på konferencen den 13. maj 2003).

Ophavsretslovens § 35 om kabelviderespredning:

Brandeorganisationen ForbrugerElektronik, Dansk Industri og ITEK og Forenede Danske Antenneanlæg opfordrer til, at ophavsretsloven gøres teknologineutral, med henblik på at fjerne den dobbeltbetaling for indholdet i de danske kanaler, der i dag finder sted, og som findes utilfredsstillende.

Ophavsretslovens § 63 om ophavsrettens gyldighedstid:

Digital Forbruger Danmark finder beskyttelsestiden for lang og ønsker denne harmoniseret inden for EU på et niveau svarende til det, der er indeholdt i Bernerkonventionen kombineret med undersøgelser til belysning af, om en så lang beskyttelsesperiode i øvrigt er berettiget.

Ophavsretslovens § 65 om udøvende kunstnere:

A dvokat Jytte Lindgård mener, at artister bør nyde ophavsretlig beskyttelse (anført på konferencen den 13. maj 2003).

Dansk Artist Forbund, Dansk Musiker Forbund og Gramex opfordrer til, at beskyttelsestiden for udøvende kunstnere kommer på højde med den, der gælder for skabende kunstnere, da det er et problem, at flere nulevende udøvende kunstnere må se deres tidligste værker blive frigivet og anvendt i strid med kunstnerens ønsker.

Dansk Artist Forbund og Gramex påpeger desuden, at der er behov for en udvidet beskyttelse af de udøvende kunstnere, således at danske kunstnere, der indspiller plader i fx USA og har indgået aftale med et fx amerikansk pladeselskab, også kan modtage Gramex-vederlag, da dette vil styrke den danske musikeksport.

Dansk Skuespillerforbund anfører, at der bør indføres beskyttelse mod affotografering (stillbilleder) af udøvende kunstneres fremførelser i ophavsretslovens § 65. Baggrunden herfor er de muligheder, teknologien har skabt for anvendelse af sådanne billeder i uheldige sammenhænge, som de almindelige retsgrundsetninger ikke værner tilstrækkeligt imod.

Ophavsretslovens § 66 om fremstillere af lydoptagelser:

A dvokat Johan Schliiter anbefaler en forlængelse af beskyttelsestiden for fonogrammer, ligesom pladeproducenterne bør have eneret til kabelvideredistribution (anført på konferencen den 13. maj 2003).

Ophavsretslovens § 68 om vederlag for brug af lydoptagelser i radio og fjemsyn:

DR og *TV 2* er imod en ændring af tvangslicensen i § 68 til en aftalelicens, eftersom de argumenter, der begrundede reglens indførelse i 1961 og bevarelse i 1995, i høj grad også er gældende i dag. Der efterlyses en udvidelse af bestemmelsen til også at omfatte tilrådighedsstillelse on demand.

Dansk Artist Forbund og *Gramex* ønsker en aftalelicens på Gramex-området. *Gramex* anfører, at en sådan ændring vil imødekomme såvel rettighedshavernes som brugernes ønsker om en mere smidig vederlagsordning. *Gramex* mener desuden, at der bør ske en klarlæggelse af, hvorvidt den enkelte rettighedshaver kan give afkald på fremførelsesrettighederne uden om Gramex, at det nordiske tarifniveau bør opretholdes, at oplysningspligten i § 68 bør præciseres i lovens § 47, stk. 2, og at suspensionsadgangen i § 47, stk. 3, bør ændres, således at Gramex får adgang til at nedlægge forbud mod brug af fonogrammer. Endvidere bør Ophavsretslicensnævnets kompetence udvides til bl.a. at kunne fastsætte vilkår ud over prisen, ligesom proceduren i visse sager bør forenkles.

Ophavsretslovens § 75 om ideelle rettigheder efter ophavsrettens udløb:

Dansk Musiker Forbund foreslår, at den ideelle beskyttelse i § 75 udstrækkes til også at finde anvendelse på udøvende kunstnere.

3. Tilladelser og aftaler

Generelt:

Dansk Forfatterforening og *Danske skønlitterære Forfattere* afviser, at rettighedshavernes priser for at give tilladelse til brug af deres værker er for høje. Foreningerne mener, at forfatterne generelt er for dårlige til at sikre sig ordentlig betaling for udnyttelsen af deres værker, og at immaterielle rettigheder bør honoreres på linje med materielle rettigheder. *Danske skønlitterære Forfattere* foretrækker

desuden aftalelicenser fremfor tvangslicenser, som stiller forfatterne ringe i forhold til kompensation.

Dansk Industri og ITEK foreslår en undersøgelse af systemet med aftale- og tvangslicenser. I lyset af mulighederne for mikrobetaling bør det overvejes, i hvilken udstrækning systemerne fortsat har deres berettigelse. Målet bør være, at brugere og rettighedshavere kontraherer direkte. Under alle omstændigheder bør der være mulighed for betaling afhængig af forbrug. Sammen med *Danske Dagblades Forening, Digital Forbruger Danmark* og *IA STAR* finder foreningerne det urimeligt, at der betales til rettighedshaverne på grundlag af antallet af potentielle – og ikke faktiske – brugere. På samme måde ønsker *DR* betalingsprincipperne for udsendelse af musik i radio/ tv ændret, således at betalingerne til forvaltningsorganisationerne opgøres på baggrund af antal lyttere og seertariffer i nabostaterne, fremfor at blive opgjort på baggrund af licensindtægten. *TV 2* ønsker ligeledes betalingsprincipperne ændret, sådan at vederlaget afspejler en kanals publikumstilslutning, fremfor at vederlaget bliver beregnet som en procentdel af radiofoniernes indtægter, evt. kombineret med en minimumsbetaling. *IA STAR* finder endvidere det generelle prisniveau for højt og oplyser, at det ligger langt højere end gennemsnittet for EU. Minimumssatserne bør nedsættes eller afskaffes, da de rammer særligt de mindre stationer voldsomt. Adgangen til at få nedsat betaling såfremt en station henvender sig til en bestemt målgruppe virker ikke efter hensigten. Organisationen ønsker desuden en bagatelgrænse for, hvornår man skal indhente tilladelse fra rettighedshaverne til afspilning af musik. Det foreslås, at grænsen fx kan være under 10 sekunder på udgivelser i mindre end 500 eksemplarer. Der ønskes ikke ændret på, at der fortsat skal svares vederlag herfor.

Dansk Journalistforbund opfordrer Kulturministeriet til at lade ophavsretsloven understøtte kollektiv forvaltning af alle udnyttelser, hvor ophavsmændene samt de udøvende kunstnere ikke gennem individuelle eller kollektive aftaler kan magte opgaven, og betragter i øvrigt de kollektive forvaltningsselskaber som en afgørende garanti for, at der eksisterer et godt samarbejde mellem rettighedshavere og branchen. Det er afgørende, at de kollektive forvaltningsselskaber forbliver nationale, da nationale selskaber er bedst egnede til at sikre ophavsmændene den rigtige pris og de rigtige vilkår.

Dansk Musiker Forbund opfordrer til nytænkning i forhold til den kollektive forvaltning og anfører, at der også på det digitale område er behov for klare rettigheder til overføring og eksemplarfremstilling. Kulturministeriet bør derfor arbejde for, at Gramex også på det digitale område bliver bindeled mellem rettighedshavere og brugere. *TV 2* foreslår direkte, at der etableres en generel aftalelicens for on demand udnyttelse af udgivne lydoptagelser.

Digital Forbruger Danmark opfordrer generelt til kollektiv forvaltning af rettigheder. Kollektiv forvaltning skal dels sikre spredning af værker på en for alle parter rimelig facon, dels modvirke monopoldannelse for enkelte teknologiverandører.

HTS-I og HORESTA efterlyser standardkontrakter, hvilket vil lette adgangen til rettighedsklarering. Samtidig efterlyses en ændret prisfastsættelsesstruktur, således at det afgørende ikke er antal kvadratmeter og omsætning i en restaurant, men derimod værdien af den ydelse, der erhverves.

KODA og NCB anfører, at den kollektive forvaltning sikrer forsyningsikkerheden, men at betalingsniveauet er alt for lavt. Der bør ske en udvidelse af aftalelicensordningerne på fx biblioteksområdet. Ophavsretslicensnævnet bør i højere grad kunne mægle mellem parterne.

Københavns Kommune, Kultur- og Fritidsforvaltningen opfordrer til, at der gennemføres kollektiv forvaltning af rettigheder også på områder, hvor det ikke findes i dag; fx offentligt udlån af film.

STOP I/S er af den opfattelse, at de fri markeds kræfter bør regulere prisfastsættelsen, og at man derfor ikke bør diskutere, om rettighedshavernes priser er for høje. Dét, der kan diskuteres, er, om rettighedsorganisationerne misbruger en dominerende stilling.

Ophavsretslovens § 14 om eksemplarfremstilling inden for erhvervsvirksomhed m.v.:

Dansk Journalistforbund foreslår, at ophavsretslovens § 14 vedrørende eksemplarfremstilling inden for erhvervsvirksomhed udvides til også at omfatte digital kopiering. Denne form for kopiering finder efter forbundets opfattelse i vidt

omfang sted, og det er derfor hensigtsmæssigt at lovliggøre den og lade den være omfattet af aftalelicensen.

Den danske Forlæggerforening mener derimod ikke, at digital kopiering skal være omfattet af aftalelicensen i § 14. Foreningen finder det nødvendigt at indskærpe kopieringsreglerne over for erhvervsvirksomhederne.

Ophavsretslovens § 16, stk. 2, om gengivelse på biblioteker:

Bibliotekspårphyen ønsker en udvidelse af § 16, stk. 2, til også at omfatte kopiering af udsendelser i radio og fjernsyn og tilrådighedsstillelse af værker på en sådan måde, at almenheden får adgang til dem på et individuelt sted og tidspunkt.

Sammenslutningen af Lokalkraver og Landsforeningen til Bevarelse af Fotografier og Film anbefaler, at arkiver sidestilles med biblioteker i relation til § 16, stk. 2, da samme hensyn og interesser gør sig gældende.

Ophavsretslovens § 17 om eksemplarfremstilling til syns- og hørehandicappede:

Center for Ligebehandling af Handicappede/ Det Centrale Handicapråd opfordrer til, at man fx gennem kollektive aftaler letter rettighedsklareringen vedrørende erhvervs-mæssig fremstilling af eksemplarer til brug for handicappede, efter at denne adgang blev fjernet fra ophavsretsloven i 2002.

Ophavsretslovens § 23 om gengivelse af kunstværker m.v.:

Copy-Dan Billedkunst anfører, at aftalelicensen i § 23, stk. 2, er nyttig i mange forskellige sammenhænge, hvor brugerne har behov for let adgang til et meget stort antal kunstværker, hvor rettighedsklarering på individuelt grundlag ikke er praktisk mulig. § 23, stk. 2, har et meget bredt anvendelsesområde, idet den ikke er begrænset til nogen bestemt gengivelsesteknik.

Ophavsretslovens §§ 30-30 a om radio og fjernsyn:

DR og TV 2 efterlyser en ændring af bestemmelsen i § 30, så det i fremtiden bliver muligt for radiofonierne at anvende udgivne værker on demand med hjemmel i denne bestemmelse. En sådan ændring vil gøre bestemmelsen mere tidssvarende. *DR* ønsker desuden, at Ophavsretslicensnævnet udtrykkeligt forpligtes til at inddrage konkurrencerettens regler i sine afgørelser.

Dansk Skuespillerforbund udtrykker tilfredshed med den nye aftalelicens i § 30 a, hvorefter genudsendelse og tilrådighedsstillelse af DR's og TV 2's egenproduktioner kan klareres. Forbundet opfordrer samtidig Kulturministeriet til at følge udviklingen på dette område meget tæt, idet det vil være ødelæggende, hvis den enkelte rettighedshaver blokerer for den udnyttelse, der kan finde sted med hjemmel i denne bestemmelse.

Danske skønlitterære Forfattere ønsker den nuværende ordning med aftalelicens på radio/ tv-området udvidet til ikke kun at gælde DR, men også de øvrige radio- og tv-stationer i Danmark.

Ophavsretslovens § 35 om kabelviderespredning:

Forenede Danske Antennearlæg finder priserne for retransmissionsrettighederne for høje og mener, at en adgang for programselskaberne til at forhandle direkte med KODA ville være en mulighed for at ændre herpå, ligesom et brud på de nationale monopoler ville hjælpe, idet foreningen i øvrigt er af den opfattelse, at de nationale monopoler er med til at hindre den fri bevægelighed inden for EU.

4. Sanktioner

A dvok atfuldmægtig Jakob Plesner finder det problematisk, at der endnu ikke er idømt ubetinget fængselsstraf for selv grove ophavsretskrænkelser; han støtter, at strafferammen for grove ophavsretskrænkelser kommer op på siden af strafferammen for groft tyveri (anført på konferencen den 13. maj 2003).

A dvok at Peter Lind Nielsen anfører, at erstatningsniveauet for privates ophavsretlige krænkelser er for højt, mens niveauet for de erhvervsmæssige krænkelser er for lavt (anført på konferencen den 13. maj 2003).

Brancheforeningen ForbrugerElektronik foreslår en skærpelse af strafferammerne.

DR finder det seneste direktivforslag om retshåndhævelse på immaterialretsområdet for vidtgående, da der for det første sættes vigtige retssikkerhedsgarantier ud af spil og for det andet opnås utilsigtede virkninger over for andre

aktører end netop varemærkekrænkere og piratkopister. Også *Digital Forbruger Danmark* stiller sig skeptisk over for forslaget, der alene understøtter rettighedshavernes interesser. *Den danske Forlæggerforening* bifalder derimod forslaget, men mener ikke, dette er tilstrækkeligt. Der bør også gøres en indsats i WIPO-regi. *KODA* og *NCB* støtter, at der internationalt sættes fokus på overholdelse af de ophavsretlige regler.

DR rejser desuden spørgsmålet, om ikke der er andre veje at gå end skærpede sanktioner for at sikre, at rettighedshavernes rettigheder respekteres og ikke misbruges; det vil bl.a. hjælpe at gøre de ophavsretlige regler mere gennemskuelige og rimelige samt ved at gøre muligheden for klarering af rettigheder mere brugervenlige.

Dansk Skuespillerforbund går ind for, at de erstatninger, der udmåles for ophavsretlige krænkelse, svarer til det dobbelte vederlag.

Danske skønlitterære Forfattere og *STOP I/S* er af den opfattelse, at krænkelse af immaterielle rettigheder bør straffes på højde med krænkelse af materielle rettigheder. *STOP I/S* mener desuden, sanktionerne bør fremgå af straffeloven og ikke af særlovgivningen.

KODA og *NCB* mener, at det skal være obligatorisk at betale godtgørelse for ikke-økonomisk skade for at dæmme op for ”går den så går den princippet”.

STOP I/S mener, at reglerne om erstatning bør ændres, så det bliver nemmere at få erstatning for krænkelse. Desuden bør bevisbyrdereglerne lempes. Organisationen kritiserer det forhold, at der ved overtrædelser af ophavsretsloven udpeges sagkyndige af fogedretten uden forudgående aftale om prisniveau, hvilket giver ganske store regninger til parterne i sagerne. Ofte skal rettighedshaverne lægge ud for disse udgifter og kan ikke få pengene igen fra sagsøgte, som typisk ikke er betalingsdygtig. Der bør specialuddannes personer inden for politi og retsvæsen til at håndtere immaterielretlige problemstillinger.

5. Information om ophavsret

Brandeforeningen ForbrugerElektronik mener, en øget informationsindsats er nødvendig.

Digital Forbruger Danmark støtter ideen om informationskampagner med henblik på at skabe en afstandtagen fra at foretage krænkelse af ophavsretsloven. *Digital Forbruger Danmark* deltager gerne aktivt i arbejdet hermed.

Dansk Musiker Forbund er meget positivt indstillet over for, at der igangsættes et informationsarbejde vedrørende de ophavsretlige regler og finder det vigtigt, at afsenderen er Kulturministeriet, som er uden egne interesser, og derfor fremstår som troværdig.

Danske skønlitterære Forfattere og *Gramex* støtter forslaget om oprettelse af en ophavsretlig Infokiosk.

Forbrugerrådet modtager talrige spørgsmål fra befolkningen om, hvad der er lovligt, og hvad der er ulovligt særligt i forbindelse med downloading af musik. Der hersker stor usikkerhed om omfanget af privatsfæren i § 12, og rådet støtter derfor initiativet til, at der gennemføres en informationskampagne. Rådet ønsker også en mærkning af hjemmesider, hvorfra der lovligt kan downloades beskyttet materiale.

Forenede Danske Antenneanlæg er af den opfattelse, at de færreste ønsker at være lovbrydere, og at yderligere information med henblik på at skabe forståelse for ophavsretten derfor er af afgørende vigtighed.

HTS-I og *HORESTA* bifalder ideen om en ophavsretlig Infokiosk og støtter endvidere tanken om øget uddannelse af de personer, der kommer i berøring med ophavsretten, herunder krænkelse af denne.

KODA og *NCB* anfører, at der er behov for en langt større forståelse for, at det koster penge at udnytte ophavsrettigheder.

KUR/ Danmarks Biblioteksskole og *lektor Thomas Riis* udtrykker tvivl om, hvorvidt en ophavsretlig infokiosk vil få en effekt i praksis (anført på konferencen den 13. maj 2003).

STOP I/S mener, der er behov for en holdningsændring hos befolkningen.

6. EU og WIPO

Audiovisuelle fremførelser:

Dansk Journalistforbund bifalder den store tilslutning til de nye WIPO-traktater, men opfordrer til, at en ny traktat om audiovisuelle fremførelser afvises, hvis prisen for indgåelse bliver for høj, fx ved at der slækkes på *droit moral* eller reglerne om rettighedsoverdragelse.

Dansk Skuespillerforbund ønsker en ny traktat til beskyttelse af audiovisuelle fremførelser gennemført.

Kollektiv forvaltning:

Dansk Skuespillerforbund, *Gramex* samt *KODA* og *NCB* advarer mod en harmonisering af reglerne om kollektiv forvaltning, der vil føre til flere rivaliserende forvaltningsorganisationer, hvilket vil vanskeliggøre forvaltningen.

Digital Forbruger Danmark opfordrer til, at Danmark i samarbejde med de øvrige nordiske lande tager initiativ til, at de nordiske principper for kollektiv forvaltning af ophavsret lægges til grund for de internationale forhandlinger om ophavsret i EU, WTO og WIPO.

Lovvalg:

DR og *TV 2* opfordrer til, at afsenderlandsprincippet generelt indarbejdes i lovvalgsreglerne på det ophavsretlige område i fremtiden, da det er af afgørende betydning for *DR* og *TV 2*, at man kan klarere rettighederne i det land, hvor den ophavsretlige relevante handling finder sted.

Gramex, *KODA* og *NCB*, *HTS-I* og *HORESTA* samt *STOP I/S* anbefaler, at der vedtages en WIPO-traktat om lovvalg. *KODA* og *NCB* mener, at en sådan traktat skal være baseret på princippet om modtagerlandets lov.

Andet:

Center for Ligebehandling af Handicappede/ Det Centrale Handicapråd efterlyser, at undtagelsesbestemmelser vedrørende de handicappede kommer til at indgå i de modeller for ophavsretslovgivning, som WIPO stiller til rådighed for udviklingslande, der endnu ikke har ophavsretslovgivning, men som har forpligtet sig til at indføre en sådan lovgivning. I dag er det kun optionelt at indføre sådanne undtagelsesbestemmelser, og der opfordres til, at de handicapspecifikke undtagelsesbestemmelser i stedet traktatfæstes.

Danske skønlitterære Forfattere ønsker ikke harmonisering i for vidt omfang, da det er vigtigt med nationale beskyttende særregler for at beskytte det danske sprog og herunder den danske kultur.

Digital Forbruger Danmark anbefaler, at der tages initiativ til en drøftelse af infococ-direktivet med henblik på en ændring heraf, således at alle brugere igen får mulighed for at tilegne sig digitalt udgivne værker som hjemlet i ophavsretslovgivningens undtagelsesregler.

Forenede Danske Antenneanlæg og *Brancheforeningen ForbrugerElektronik* ønsker EU-harmonisering af de ophavsretlige regler – for *Forenede Danske Antenneanlæg's* vedkommende særligt inden for radio-/ tv-området.

Gramex mener, at der internationalt bør lægges vægt på såkaldte foranstaltninger til fremme af rettighedsvaretagelsen, såsom legitimations- og bevisbyrde-regler.

STOP I/S er af den opfattelse, at WIPO-systemet til løsning af konflikter om domænenavne bør kopieres til også at fungere for indhold.

7. Tekniske foranstaltninger m.v.

Center for Ligebehandling af Handicappede/ Det Centrale Handicapråd mener, at den bedste løsning i relation til beskyttelsesforanstaltninger i forhold til de handicappede ville være, hvis man muliggjorde legitim kopiering af kopibeskyttet

materiale, da der er behov for en mere smidig sagsgang end den i loven beskrevne.

DR mener, reglerne om tekniske foranstaltninger indfører nye enerettigheder for rettighedshaverne og opfordrer til, at Danmark arbejder for at få disse regler fjernet fra det ophavsretlige regelsæt.

Digital Forbruger Danmark forholder sig kritisk til reglerne om tekniske beskyttelsesforanstaltninger. De påpeger, at det ikke er muligt i teori eller praksis at lave en effektiv kopisikring, da kopisikringer vil betyde begrænsning i afspilningsmulighederne. Det vil tvinge forbrugeren til at investere i den specifikke software, som skal anvendes til afspilning af de kopispærrede cd'er, hvilket for forbrugeren vil forekomme urimeligt, og forbrugeren vil derfor søge mod det illegale marked, da de lovlige værker vil være for ufleksible.

IA STAR opfordrer til, at det enten gøres lovligt at distribuere værktøjer til at bryde kopispæringer med, eller at sanktionerne ved ikke at efterleve et påbud fra nævnet i medfør af § 75 d skærpes betydeligt.

8. Blankbåndsordningen

Brancheforeningen ForbrugerElektronik ønsker en udfasning af vederlag på blanke medier pga. den øgede anvendelse af kopi beskyttelsesforanstaltninger.

Digital Forbruger Danmark mener, blankbåndsvederlaget bør om ikke afskaffes, så i hvert fald begrænses væsentligt. Dette skal ses i sammenhæng med forningens ønske om at indskrænke adgangen til kopiering på baggrund af lånte værkseksemplarer.

Forbrugerrådet anfører, at det vil være hensigtsmæssigt at undersøge mulighederne for at ændre blankbåndsordningens struktur i relation til digitale medier, da det er ulogisk, at blanke cd'er, der anvendes til alt mulig andet end kopiering af musik og film, belægges med vederlag, der kun vedrører kopiering af musik og film.

HTS-I og Høresta ønsker blankbåndsvederlaget fjernet på hukommelseskort til digitale kameraer, således at der i hvert enkelt tilfælde anlægges en rimelighedsbetragtning, før vederlag pålægges.

IA STAR opfatter blankbåndsvederlagsordningen som administrativ tung og opfordrer til, at det overvejes, om ordningen i fremtiden bør have en plads i ophavsretsloven.

KODA og NCB anfører, at der bør være en vederlagsordning på blanke medier og optageudstyr – suppleret med mere markedsorienterede ordninger – med et så bredt opkrævningsgrundlag som muligt.

9. Ansættelses- og kontraktforhold

A C/UBVA, Danske Dagblades Forening, Danske Skønlitterære Forfattere og Den danske Forlæggerforening hilser drøftelser om aftalevilkår og ansættelsesforhold i det nedsatte kap. 3-udvalg velkomne.

A C/UBVA finder det afgørende, at der arbejdes for en beskyttelse af ophavsmænd i kontraktmæssig henseende. Spørgsmålet om ansattes rettigheder har stigende betydning, og det er afgørende, at man i fremtiden arbejder for at sikre, at de ansatte bevarer deres rettigheder, som udgør en uadskillelig del af den akademiske frihed til at vælge metoder til forskning og undervisning.

A dvokat Martin Dahl Pedersen ønsker ophavsretslovens § 58 udvidet til også at omfatte multimedieproduktion (anført på konferencen den 13. maj 2003). *Danske Dramatikeres Forbund* mener ikke, der bør ske ændringer i § 58.

Dansk Forfatterforening mener, der er behov for en ny instans til at løse konkrete tvister, da der i øjeblikket finder en markant forringelse sted af forfatters m.fl. kontraktmæssige forhold, da hverken ophavsretsloven eller aftaleloven giver tilstrækkelig beskyttelse. Der bør dog ikke etableres en voldgiftsret, der omkostningsmæssigt vil være alt for dyrt. *Danske skønlitterære Forfattere* efterlyser også tvisteløsningsmekanismer, der kan anvendes på forholdet mellem forlag og forfattere.

Dansk Journalistforbund efterlyser en bedre beskyttelse af freelancere og henviser til den tyske ophavsretslov, hvor ophavsmænd har krav på rimeligt vederlag for at give tilladelse til udnyttelser, og hvor ophavsmanden kan få dette vederlag prøvet. Såfremt en sådan regel indførtes i den danske ophavsretslov, ville det give freelancerne en minimumsbeskyttelse, som kunne fjerne de værste urimeligheder. Samme synspunkt gør sig gældende for så vidt angår ansatte, der ikke er omfattet af kollektive overenskomster. Sammen med *Danske Dramatikeres Forbund* opfordrer forbundet desuden til, at bestemmelserne i ophavsretslovens §§ 54-56 gøres præceptive, således at de ikke kan fraviges ved aftale, sådan som det i dag er muligt jf. § 53, stk. 4.

Dansk Industri og ITEK mener ikke, de nuværende regler, hvorefter ophavsmanden også i ansættelsesforhold besidder alle rettigheder til værket, stemmer overens med dagens samfund, og opfordrer til, at disse regler ændres, således at rettighederne til et værk skabt i et ansættelsesforhold som udgangspunkt tilkommer arbejdsgiveren jf. fx ophavsretslovens § 59. *Dansk Skuespillerforbund* er imod sådanne formodningsregler.

10. Andet

Advokat Martin Dahl Pedersen mener, det er urimeligt, at kunstmuseer kræver vederlag for at stille fotos af deres kunstværker til rådighed for forlæggere, der skal gengive billeder i bøger m.v (anført på konferencen den 13. maj 2003).

Dansk Industri og ITEK mener, ophavsretten har en sådan erhvervsmæssig karakter, at området burde henhøre under Økonomi- og Erhvervsministeriet.

Dansk Musiker Forbund ønsker, at biblioteksafgiften ændres til at være en ophavsretlig ordning, således at kunstnerne får mulighed for at forhandle vederlag med bibliotekerne og stiller betingelser for udlånene.

STOP I/S anfægter, at i øvrigt seriøse firmaer reklamerer for, at deres hardware kan anvendes til ulovligheder, og at den form for hardware er med til at underminere hele den "windows" indtjeningsstruktur, der er opbygget af rettighedshaverne.

Hørings svar vedrørende arbejdsprogram for ophavsretten 2003 - 2008

1.	Akademiet for de Tekniske Videnskaber	20. maj 2003
2.	Den Kristne Producent Komite (KPK)	22. maj 2003
3.	Danske Skønlitterære Forfattere	27. maj 2003
4.	Gramex	27. maj 2003
5.	Københavns Kommune	27. maj 2003
6.	Landsforeningen til bevaring af Fotografier og Film	27. maj 2003
7.	Akademikernes Centralorganisation	28. maj 2003
8.	Den danske forlæggerforening	28. maj 2003
9.	Foreningen af Danske Kunstmuseer	29. maj 2003
10.	Danske Dramatikere Forbund	29. maj 2003
11.	Danske Artist forbund	30. maj 2003
12.	Advokat Samfundet	26. maj 2003
13.	Dansk Forfatterforening	28. maj 2003
14.	Forbrugerrådet	2. juni 2003
15.	Biblioteksparaplyen	2. juni 2003
16.	Copy-Dan, Billedkunst	2. juni 2003
17.	IASTAR Danmark	2. juni 2003
18.	Sammenslutningen af Lokalarkiver	30. maj 2003
19.	Danske Dagblades Forening	2. juni 2003

20.	Brancheorganisationen ForbrugerElektronik	2. juni 2003
21.	Dansk Musiker Forbund	2. juni 2003
22.	Dansk Industri	2. juni 2003
23.	Digital Forbruger Danmark	2. juni 2003
24.	Danmarks Blindebibliotek	2. juni 2003
25.	Forenede Danske Antenneanlæg	4. juni 2003
26.	Det Centrale Handicapråd	4. juni 2003
27.	Den Danske Boghandlerforening	4. juni 2003
28.	STOP I/S	4. juni 2003
29.	Danmarks Radio	10. juni 2003
30.	TV 2/DANMARK	10. juni 2003
31.	HTS Interesseorganisationen	13. juni 2003
32.	Kulturarvsstyrelsen	20. juni 2003
33.	Dansk Skuespillerforbund	18. juni 2003
34.	Dansk Journalistforbund	30. juni 2003
35.	KODA	1. juli 2003